

XIII EVF. • SZAM 214
Ciaj—Kolozvár, 1930
október 1 Szerda
5691 ÉV - TISRI 9

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi
és bánáti zsidóság politikai
napilapja.

Cikkeink utánnomását
forrás megjelölésével eng
meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza
és megőrzésükre sem vállalkozunk

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hónapra 110 „

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

UJ KELET

BUDAPEST
ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

5481

A Schober-Vaugoin párbaj vége

Az osztrák klerikalizmus remény-
esillaga: Schober kancellár személyében
lehanyatlott. Azok esküdtek fel ellene,
akik benne látták Ausztria megmentő-
jét a szocialisták végleges térdhódításá-
tól. Schober eleinte igyekezett is hata-
lomrahívóinak kedvében járni: tárgyalt
a Heimwehrrel, megpróbálkozott az al-
kormányrevízióval, külpolitikai viszony-
latban pedig a fasiszta Olaszország felé
keresett összeköttetéseket.

Az erőviszonyok felismerése azonban
hamarosan kiabrándította Schobert a
heimwehrista törekvések célravezető
voltából s mint az egy rendőrszénhez
illik: úgy és akként próbálta csoporto-
sitani lehetőségeit, hogy a szocialisták
ne lássanak benne feltétlen ellenséget,
viszont a keresztényszocialisták is meg-
legyenek vele elégedve. Londoni látoga-
tása után Schober éles szeme világvi-
szonylatokban ismerte fel Ausztria pil-
lanatnyi helyzetét, belátta, hogy Ausztria
és főleg Bécs területén a jobboldali
pucsiszmus nem Ausztria megváltásá-
ra, hanem végleges összeomlására ve-
zetne.

Ez a belátás vezette őt olyan csele-
kedetekre, amelyek egy szocialista kan-
cellárnál is meglepetésszámba mentek
volna. Ő volt az, aki néhány hónappal
ezelőtt kiutasította Ausztria területéről
Pabst őrnagyot, a Heimwehr hitlerista
orientációjú vezérét és nem adta hoz-
zájárulását, minden keresztényszocia-
lista nyomás és inszinuáció ellenére,
Strafellának, az osztrák államvasutak
vezérigazgatójává való kinevezéséhez.
Ez az utóbbi ténykedés érlelte meg a
keserű gyümölcsöt a pár nappal ezelőtt
lezajlott Strafella-per alkalmából Scho-
ber számára. Strafellát ugyan felmen-
tette a bécsi bíróság az Arbeiterzeitung
ellené felhozott vádjai alól, de az ítélet
indokolása meglehetősen kompromittáló
volt Schusztar kereskedelmi miniszter-
re, akinek törekvéseit Schober egy pil-
lanatig sem volt hajlandó fedezni. Vau-
goin hadügyminiszter, aki az osztrák
kormányban Seypel agresszív irányza-
tát képviseli s aki régi riválisát látja
a tehetséges Schoberben: elérkezettnek
látta az időt arra, hogy a jelentős er-
edményeket felmutató Schober alól kihuz-
za a gyékényt. Ez az osztrákba ojtott
francia már régen féltékenykedő sze-
mekkel nézte Schober sikeres, a legéle-
sebb ellentéteket kiegyenlítő, leginkább
személyes előnyeivel ható politikáját,
annál is inkább, mert Schober szemé-
lyében nem tartozott sem a keresztény-
szocialistákhoz, sem a kimondott anti-
marxista fronthoz: inkább a Landbund-
ra (parasztok szövetsége) és a nagyne-
metek támogatására épített.

Vaugoin a Schober-kormány lemondá-
sa pillanatában még úgy hitte, hogy
az ő kormányrakerülésével az anti-
marxista front fog megerősödni és egy
kisebbségi keresztényszocialista kor-
mányt a nagyne-metek és a Landbund
is támogatni fognak. Vaugoin azonban
ma már tisztán láthatja csalódását. A
felidézett szellemek most magát a ke-
restényszocialista pártot sodorták vál-
ságba: az antimarxista front nemhogy
megerősödött volna, hanem a jelek sze-
rint, a Heimwehr sorsára jutott: bom-
lik, vagy legalább is frakciókra szaka-
dozik. A landbundistákkal és nagyne-
metekkel megerősített keresztényszocia-
lista párt a parlamentben mindezeideg
több-kevesebb sikerrel vette fel a har-
cot a hatalmas szocialista ellenzékkel;
most ez a szocialista ellenzék megerősí-
tést nyert azokkal, akik Schoberrel az
elen éppugy antimarxisták, mint Vau-
goinék, de akiket az adott helyzetben
olyan elköcsörös és gyűlölet támo-

gat a Vaugoin—Seypel szövetség ellen,
mint a szocialistákat.

Vaugoin elérte azt, hogy kancellár
lett, de nem érte el azt, hogy ez a kan-
cellárság szilárd talajra épülhessen.
Sőt. Ma a keresztényszocialisták pozí-
ciója két malomkö között őrlik: a
szocialista előretörés és a Schober kö-
vető paraszt-polgári ellenzék hatalmi és
szellemi malomköve között.

Nem szabad azt sem figyelmen kívül
hagyni, hogy Schobernek nemcsak a
külpolitika területén, a diplomácia ku-
lisszái mögött vannak nyílt és titkos
barátai, hanem ellenfelei között is. A
szocialisták mindig hálásak lesznek
Schobernek azért, hogy meggondoltsá-
gával és rendőrelke rend iránti elősz-
retével sikerült visszaszorítania a
Heimwehr-pucsiszták próbálkozásait.
Viszont Stahremberg hercegnek, az új
vezérnek fellépésével a Heimwehr egy-
re „sikeresebben” tolódik az antiszemi-
tizmus irányába, ami a liberális, mond-
juk ki: a zsidó nagytőke szemében ter-

mészerszerűleg teszi ellenszenvesé a
hajdan rokonszenves alakulatot. Hiszen
a nemzeti szocializmus németországi
„győzelme” és ezzel kapcsolatosan „esz-
méi” tisztázódása óta minden tisztán-
látó előtt nyilvánvalóvá lett, hogy Hit-
ler és követői éppugy rövid lejárattal
és éppugy halálosan ellenségei a tőké-
nek, mint Stalin, vagy mint Lenin volt.

Vaugoin felidézett szellemei most vak
vágányra siklították a keresztényszocia-
lista front csillogó diadalmenetnek kép-
zelt offenzíváját. Ha a Heimwehr egy-
sége és ereje még töretlen volna, talán
Vaugoin megkísérelne egy diktatórikus
pucsiszta fogást, annak ellenére, hogy
a marxisták szemére állandóan az osz-
tályharcot veti; annak ellenére, hogy
keresztényszocialista frazeológiája kifelé
a malaszt és a társadalmi béke arany-
korszakát festi az áhitatos osztrák kis-
polgár képzetére.

Ilyen körülmények között csak termé-
szetes, hogy Vaugoin is kénytelen lesz
a kínos és bizony sokszor egyenesen ka-

tasztrofális kimenetelű „demokrácia”
eszközeihez nyulni és rövidesen kiírni
az új választásokat. Mars isten osztrák
és keresztény reinkarnációja, mint azok
az emberek rendszerint, akik szakadék
szélére jutottak: szélsőségesen optimis-
ta, illetőleg ennél is több: *illuzionista*.
Tul sokat remél attól, hogy kormányon
van és „eszközök” állanak rendelkezé-
sére.

Am ne felejtjük: „eszközei” eddig is
voltak, élt is velük, meg is buktatta ve-
lük Schober, de az eredmény, amit el-
ért, a fentiek ellenére, siralmas. Bécs a
marxistáké ma is, sőt egyre offenzívab-
ban azoké, a nagytőke elpártolt a Heim-
wehrtől. Schober halálos ellenfele lett
a Vaugoin—Seypel érdekelttségnek.
Csak természetes ezek után, hogy Vau-
goinek és Seypelék egén most már nem
annyira a kereszt, mint inkább a kam-
póskereszt az a bizonyos égi jel. Hogy
ez győzelmet hoz-e, számukra, az —
enyhén szólva — valószínűtlen.

Salamon László

A népszövetségi ülészek egyetlen pozitív eredménye: újra szaporították
az ügyosztályok számát

Elfogadták a háborúval fenyegetett országok pénzügyi támogatásáról intézkedő egyezményt

A népszövetségi közgyűlés tudomásul vette a kisebbségvédelmi előadói jelentést

Genf, szeptember 30. A népszövetségi
közgyűlés mai ülésén elfogadták a há-
borúval fenyegetett, illetve megtámo-
dott ország pénzügyi támogatásáról
intézkedő nemzetközi egyezmény terve-
zetét, amely népszövetségi garancia
mellett nemzetközi kölcsönt helyez kilá-
tásba a megtámadott, vagy a háborúval
fenyegetett félnek arra az esetre, ha a

támadó fél a Népszövetség békés elin-
tézésre irányuló felhívásának nem veti
alá magát és ha a konfliktus fegyver
nélküli kiküszöbölésére hivatott összes
módot eredménytelenül kísérelték
meg. Az egyezménytervezethez a tag-
államok akkor kell majd hozzájárulá-
sukat adniok, amikor az általános le-
szerelésre vonatkozó egyezmény a lesze-

relési világkonferencia határozatához
képest érvénybe lépett.

Genf, szeptember 30. A népszövetségi
közgyűlés mai ülésén Motta svájci fő-
delegátus heterjesztette a kisebbség-
védelmi három napos főbizottsági vita elő-
adói jelentését. A kanadai delegátus hoz-
zászólása után, a közgyűlés egyhangu-
lag tudomásul vette Motta jelentését.

A zsidó képviselők a parlament elé viszik az antiszemita agitáció kérdését

Rascanu jasií egyetemi tanár a parlamenti ülészek megnyitása után interpellációt intéz Vaida
belügyminiszterhez a zsidó kérdéssel kapcsolatos kijelentései miatt

Bucuresti—Bukarest, szeptember 30.
(Az Uj Kelet tudósítójától.) Maniu mi-
niszterelnök — mint megirtuk — hosz-
szabb megbeszélést folytatott tegnap
délután Mihalacheval. A két politikus
között teljes megegyezés jött létre a kor-
mány közeli aktuális teendőivel kapoco-
latosan. Megállapodtak mindenekelőtt
is Maniu külügyi útja tekintetében. A
miniszterelnök szabadságra megy és
emiatt a parlament őszi szessziójának
megnyitása egy hónappal halasztást
szenved. Ugyancsak elhalasztják a nem-
zeti-parasztpárt vezérlebizottságának
ülését is, amelynek a kormány átszer-
vezése és a párt reorganizálása kérdése-
ben kellett volna döntenie. Maniu és
Mihalache megegyeztek egymással ab-
ban, hogy a kormány összetételében
bizonyos változtatásokat kell eszközölni
és abban is, hogy ezt a műveletet Ma-
niu hazatérése után, de a törvényhozó
testületek összehívása előtt fogják majd
elvégezni.

A parlament megnyitása előrelátha-
tólag tisztázni fogja a belpolitika több
aktuális kérdését. Így például Iunian
igazságügyminiszter helyzetét is. Iu-
nian komoly aknamunkát folytatott kü-
lönösen az uralkodó visszatérése óta a
nemzeti-parasztpárti kormány ellen és
közismert dolog, hogy heteken keresztül
tárgyalt Gogával, akit nem igen lehet
nevezni a kormány és különösen Maniu
miniszterelnök barátjának. Nines kizár-
va, hogy emiatt a kormányhü parlamen-
terek meg fogják interpellálni az igaz-
ságügyminisztert, aki már az elmúlt
parlamenti szesszióban is nem egyszer
volt a többségi képviselők támadásainak
céltableja. A válaszfelirati vita al-
kalmat fog adni arra, hogy megvita-
sák széltében-hosszában a demokrácia
és diktatura problémáját is, ami külö-
nösen azért lesz érdekes, mert a dikta-
turának a kormány kebelén belül is
van egy-két barátja. Végül pedig elvá-
lik rövidesen, hogy Bratianu Vintika

hívei visszatérnek-e a parlamentbe és
ha igen, milyen álláspontot fognak el-
foglalni a kormányal szemben.

Ugyancsak a válaszfelirati vita kere-
tén belül nyilvános megvitatás alá ke-
rül a romániai antiszemitizmus kérdé-
se is. A zsidó képviselők és szenátorok
éles kritikában fogják résztesíteni a kor-
mányt a nyári hónapokban történt an-
tiszemita zavargások és a hatóságok-
nak a kilengésekkel szemben tanúsított
magatartása miatt. Borsa problémájá-
nak megvitatása előreláthatólag nagy
viharokat fog provokálni a törvényho-
zás mindkét házában. A Dimineața ér-
tesülése szerint a zsidó képviselőket az
antiszemitizmus kérdésében egyes cara-
nista képviselők is támogatni fogják.
A lap úgy tudja, hogy Rascanu jasií
professzor meg fogja interpellálni a kor-
mányt közvetlenül a parlament megnyi-
tása után Vaida belügyminiszternek a
zsidó kérdéssel kapcsolatos kijelentései
miatt.

Hogyan menthetjük meg hitközségeinket a pusztulástól

Irta: Hirsch Jakab (Nagybánya)

Tulnőne egy újságcikk keretén, ha felsorolnám az erdélyi orth. hitközségek mindazon bajait, problémáit, amelyeket a nagybányai konferencia megvitattott és mérlegelt az elhatározásunkat, hogy egy új zsidó politikai és gazdasági szervezet kell létesítsünk, amelynek ezen bajok orvoslása, a problémák megoldása és általában egy egészségesebb helyzet teremtése fogja feladatát képezni.

A hitközségek rendes jövedelmükhez szabott évi költségvetéssel dolgoznak és így az időnként esedékessé váló rendkívüli építési és restaurációs beruházásokat, évek során törlesztendő kölcsönök utján fedezik. Ilyen célra olcsó, 5-6 százalékos amortizációs kölcsönök állottak rendelkezésre, de a háború óta országunkban már ilyeneket nem folyósítanak, az építkezés lehetősége megszűnt és a hitközségek teljesen lerongyolódtak. Templomok, iskolák, vágodák, tisztviselői lakások roskataggyá váltak. Nagy szegénység, de a hitközségek mégsem vállaltak 20-24 százalékos kamatterheket. Mementóul szolgálnak egyes lelkesebb hitközségek, melyek dacolva a nehézségekkel, építkezésbe fogtak és ma leküzdhetetlen fizetési zavarokba jutottak. Olcsó, hosszulejtű kölcsönök szerzésére volna szükség, de az egyes hitközségeknek nincs módjukban a külföldi forrásokat felkeresni. Itt is áll a tétel:

אין הכושר צמח מביט אסיריים
(a bilincsbe vert fogoly egyedül nem szabadulhat börtönéből.)

Van a hitközségeknek még egy égető problémájuk, melynek megoldása elődázhatatlanná vált. Ugyanis a 6-700 tagot számláló tisztviselői kar: papok, tanítók, metszők, egyháziak stb. jogsan követeli — amint a metszők egyesülete már felhívásban fordult hozzájuk — hogy kenyéradójuk, akit egy életen keresztül híven szolgáltak, munkakép-telenségük idejére gondoskodjon róluk és elhalálozásuk esetén családjuk ne legyen kegyelemkenyérre utalva. Külföldön a hitközségek már régen eleget tettek kötelezettségüknek, csak nálunk nem történt még semmi ebben az irányban. Pár évvel ezelőtt tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben néhány elnöktársammal és felhívást intéztünk a hitközségekhez vonatkozó adataik be-kegyelemkenyérre utalva. Külföldön a hitközségek már régen eleget tettek kötelezettségüknek, csak nálunk nem történt még semmi ebben az irányban. Pár évvel ezelőtt tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben néhány elnöktársammal és felhívást intéztünk a hitközségekhez vonatkozó adataik be-

bekegyelemkenyérre utalva. Külföldön a hitközségek már régen eleget tettek kötelezettségüknek, csak nálunk nem történt még semmi ebben az irányban. Pár évvel ezelőtt tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben néhány elnöktársammal és felhívást intéztünk a hitközségekhez vonatkozó adataik be-

bekegyelemkenyérre utalva. Külföldön a hitközségek már régen eleget tettek kötelezettségüknek, csak nálunk nem történt még semmi ebben az irányban. Pár évvel ezelőtt tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben néhány elnöktársammal és felhívást intéztünk a hitközségekhez vonatkozó adataik be-

bekegyelemkenyérre utalva. Külföldön a hitközségek már régen eleget tettek kötelezettségüknek, csak nálunk nem történt még semmi ebben az irányban. Pár évvel ezelőtt tárgyalásokat folytattam ebben az ügyben néhány elnöktársammal és felhívást intéztünk a hitközségekhez vonatkozó adataik be-

zó teherbírását, vagy önkéntes adozat-készségét, nem lehet behajtani és csak alkalmatlan munkát ad az évről-évre való átviteléssel.

Még van egy esomó vitális probléma: A szegény-ügy, amely mindjában a hitközségek vállaira nehezedik, a hit-és elemi oktatás, a jesivák ellátása, a speciális jogokkal felruházott rabbiiskola, a jogvédelem, mindmennyi kérdés, amely megoldásra vár, de nincs ki foglalkozik vele.

Meglévő szervezetünk vezetését nem érdeklik ezek a világi kérdések, talán nem is ért hozzá, de egyéb elfoglaltsága is annyira kimeríti idejét és energiáját, hogy felmentve érzi magát ilyesmivel foglalkozni. Viszont a hitközségek tiszteletbeli vezetőitől nem várhatjuk el, hogy ilyen országos bajok szanálását

Brüning megkezdi tárgyalásait a politikai pártok vezéréivel

A kormány nyilvánosságra hozza pénzügyi programját 32 százaléka a választóknak szavazott le a német választásokon

Berlin, szeptember 30. A birodalmi kormány ma hozza nyilvánosságra több napon át folytatlag tartott miniszter-tanácsain kidolgozott pénzügyi kormányprogramot.

Jólinformáltak szerint Brüning dr. birodalmi kancellár ma kezdi meg régi-óta általános érdeklődéssel várt megbeszéléseit a politikai pártok vezéréivel. Brüning elsőnek a kormányt támogató pártokkal tárgyal, ezután a szociálde-

vállalják, mert ez nem apatöröknek való munka, másrészt pedig az ő ingerenciájuk korlátolt, csak a saját hitközségükre terjed ki és minős módjukban országos intézkedéseket megvalósítani.

Ezért tartjuk szükségesnek egy olyan központi szervnek a létesítését, amely kizárólag a hitközségek zsidó-politikai és gazdasági ügyeit intézze, szüntesse be a reáruházott autoritással az elhatározott anomáliákat, lépjen fel politikai súlyával az állammal szemben, kérve annak támogatását, ahol hatósági közbelépésre szükségünk van és eszközöljön ki oly mérvű segélyeket a hitközségek és iskolák részére, amilyenre számarányunknál fogva igényt tarthatunk.

Szerezzen olcsó, hosszulejtű hitelt a külföldi pénzpiacon, azon zsidó egyesületek és alapok támogatásával, amelyek mindenkor készek bajba jutott testvéreiket szorult helyzetükből kiséteni. És végül, ezen szerv oldja meg mindazon problémákat — főképpen a nyugdíjintézményt, — amelyek kollektív módon valószínűsíthők meg.

mokratákkal és végül a jobboldali pártok vezérével folytatandó megbeszélések kerülnek sorra.

Berlin szeptember 30. A birodalmi gyűlési választásokon a választók 82 százaléka járult az urnákhoz. A háború utáni többi választás adataihoz képest ez a százalékszám a legnagyobb, mert túlhaladja az eddig legkedvezőbb 77,7 százalékos, de nem éri el a békebeli százalékszámot.

Grandiózusnak ígérkezik a bécsi színházi szezon

Szerzők: Shakespeare, Hauptmann, Goethe, Wagner, Ibsen, Galsworthy, Wilde, Molnár, Liechtenberg, Lehár, Kálmán, Ábrahám, Strausz és Békeffy-Lajthay — Művészek: Jannings, Veidt, Anna May-Wong, Németh Mária, Lotte Lehman, Piccaver, Taber, Vera Schwarz, Darvas Lili, Wegener, Pallenberg, Pataky Kálmán, Frizzi Massary stb

Bécs, szeptember 30. Néhány napja, hogy megnyitják a színházak kapui, megkezdődött a szezon, amely a bécsiek és a felérkező idegenek számára ezuttal igen gazdag és nívós programot ígér. Egy kis körseta a színházak táján és a jövő szezon programja a következőképpen alakul ki:

Shakespeare-repriz a Burgtheaterban

A Burgtheaterben Anton Wildgans igazgatóságának második évét Shakespeare-reprizzel, a „Szeget szeggel” kezdi meg. Szeptember közepén nyitja kapuit — egyelőre szintén csak a próbák számára — az Akademietheater, a Burg Színház kamaraszínháza. Itt Bahr „Josefine”-je az első újdonság. A Shakespeare-darabban Raoul Aslan, Paul Hartmann és Ebba Johanssen játsszák a főszerepeket és a bemutatott szeptember 27-re terveztek. A következő újdonság Georg Kaiser színműve „A calaisi polgárok” lesz.

A „Josefine” címszerepét Hilde Wagner játssza, Napoleon Ulrich Bettac lesz rendező Treszler, premier: szeptember 30. Október közepére számítják a második bemutatót, egy Hauptmann darabot, (A bisehofsbergi szűz), míg utána modern darab következnek: „Üzlet Amerikával” címen. Szerzője Paul Frank és Ludwig Hirschfeld.

A két színház igazgatója még sok darabot vett előjegyzésbe. A Burgszínházban egész klasszikus invázió, legnagyobb részben repriz, új betanulással. Ezek közé tartozik Grillparzer „Ottokár király”-a, amelyet tizenkét éve játszottak utoljára, továbbá az „Orléáni szűz” és a „Faust” mindkét része, szintén új rendezéssel és szereposztásban, bár valószínű, hogy erre már csak a jövő szezonban kerül a sor.

Az Akademietheaterben egy Galsworthy darab (Tűz) van még előjegy-

zésben, továbbá Siegfried Geyer Dumas átdolgozása (Dollár és kard) és Wilhelm Liechtenberg darabja: „Ófelsége a közönség”.

A két színház bő repertoárja ezzel még nem merült ki. Lesz még vendégrendező is a színházban. Richard Neibert, a frankfurti Schauspielhaus rendezője, aki Ibsen „Trónkövetelők”-jét fogja betanítani. Végül még két osztrák szerző darabját fogadta el Wildgans, de hogy mikor kerülnek sorra, azt még senki sem tudja, ezek: Norbert Garai „A diplomaták színházát játszanak” és Hans Gaszmann „Rotschild-ház”.

Wagneről Strawinszkigyig

A Staatsoper is szeptemberben nyit. „A nürnbergi mesterdalnokok”-kal. Negyediken Fritz Wolf, berlini tenorista vendég szerepel és a „Lohengrin”-ben fog énekelni. Az első újdonság Jaromir eWinberger operája lesz: „Schwanda, a dudás”. A főszerepeket Lette Lehmann, Piccaver, Mayr és Hammes játsszák. Ezután új szemirozásban E. W. Korngold „Violanta”-ja kerül színre Németh Máriaival és Pataky Kálmánnal. Ugyanazon az estén színre kerül: „A nürnbergi baba” is Adámtól. A baletben Strawinszky „Petruska”-jának reprizét tervezik. Tizenhét év előtt orosz művészek adták elő ezt a baletet a szerző jelenlétében.

A Deutsches Volkstheaterban már játszanak. Az első darab Ludwig Thomas vigjátéka, a „Morál”. Rendező: Hans Schweikart. Mindjárt ezen az előadásban bemutatkoztak a színház új tagjai: Lilia Skalla, Liselette Medelsky, Karl Schafheitlin és Theodor Grieg. Ezután Kurt Goetz és Valerie Martens vendégjátéka következnek. Mindketten „A hazug és az apáca” és a „Napoleon rendet csinál”-ban játszanak. Albert Bassermann lesz a következő vendég és

ZONGORA, HEGEDŰ

és cselő iskolák, vagy bármily kotta legolcsóbban kapható

Király János zeneműszaküzletében Cluj, Főter 15 szám

három szerepben is fellép: Hans Müller „A baden-badeni nagyhét”, Londales „Sex Appeal”, Roland „Diktator”. Ujév után Emil Jannings és Werner Krausz vendég szerepelnek.

A Raimund-színházban Paul Wegener, Frizzi Massary és Max Pallenberg lépnek fel, majd Gizella Werbezirk fog több héten át vendég szerepelni, aki, ha addig nem talál jobb szerepet magának, akkor Wild Oszkár „Bunburg”-jában és Roderich Benedix „Der Störenfried” című darabjában fogja játszani a főszerepet.

Molnár és Darvas Reinhardt színpadán

Max Reinhardt bécsi színháza, a „Theater in der Josefstadt” szeptember 26-án Molnár Ferenc darabjával, az „Olimpia”-val nyitott. A szereplők: Darvas Lili, Hedwig Bleibtreu, Adrienne Geszner, A. Edthofer, L. Kramer, R. Romanowszky és A. Neugebauer. Wilhelm Liechtenberg következik a műsorban. Új darabja: „Évának nincs papja”, amelynek főszerepét Gustav Waldau játssza. Jönnek még „A kenyérkereső” Maughantól, „Százas tempó” Cam merlohertől és egy Siegfried Geyer darab: „Hideg és meleg”.

A „Komódte” csaknem egész személyzetét felcserezte. Itt Konrad Weidt fog vendég szerepelni, Savoir darab, az „Ö” főszerepét játsza. A következő darabok: Liechtenberger „Bajor királyi tragédia”, továbbá Louis Verneuil és R. Benatzky énekes játéka „Nővérem és én”. A főszerepet valószínűleg Oskar Kerlweiss játsza.

Együtt a Jarno-Niese-család

A Reneszansz-színpad szeptember 15-én nyitott. Színre kerül „Az asszony, akit valaki keres”, Ludwig Hirschfeldtől. A darabban játszik először együtt Josef Jarnov és felesége, Hansi Niese, továbbá leányuk, Hansi Jarno. További újdonságok: Gárdonyi Géza „Ida regénye”, Armin Friedmann „Eva asszony és leánya” Hansi Niesevel a főszerepben.

A Neues Wiener Schauspielhausban október 2-ig a „Tsun Tsi” megy Anna May-Wonggal, azután Kurt Bois egy hónapos vendég szereplése következik egy darabban, amelynek címe: „Mi minden történhetik” és szerzője a főszereplő Kurt Bois és Max Hausen.

Richard Tauber és Vera Schwarz egy Lehár-operettben

A Theater an der Wien szeptember közepén kezdte a bécsi szezonát. Első darabja: Lehár „A nevetés országa”. Rendező: Hubert Marischka, főszereplők: Richard Tauber és Vera Schwarz. A második újdonság egy Johann Strausz darab lesz, majd Kálmán Imre „Paraszt generális”-a következik amely tulajdonképpen új átdolgozása az évek előtt játszott Kis királynak.

A Stadttheater még nem újította meg tagjainak szerződését, de valószínűleg mégis játszani fog. Ábrahám Pál nagyszerű Viktóriájával akar kezdeni.

A Johan Strausz-Theater Eduard Kürmecke egyelőre még cimtelen új operettjét fogja játszani és a Békeffy-Lajthay cég „Szisztens”-ét.

Ezek a tervek. Az új bécsi szezon két-szegtlenül grandiózusnak ígérkezik. Kérdés, hogy a sok tervből mit enged megvalósítani a közönség...

Hajfestés

KOMOL párizsi hajfestőszer 18 természetes színárnyalatban létezik. Ezzel ószülő haját 15 perc alatt a legnagyobb biztonsággal az eredeti színére festheti vissza. Kérje a „KOMOL”-t az Ön fodrászánál. Vezérképviselő: ORADEA, Str. Delavrancea 28. I., ahonnan díjtalan prospektust kaphat.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Jorga a csönhöz

Jugoszláv ket tud

Bucuresti—

(Az Uj Kelet) Az Uj Kelet és Jorga mul Romanes afelől, hogy a diktatörük, vagy sz az állította, nyitására „Amióta a ju ja véget vete chianak, — in — egyedül Fran milliárd fran jugoszláviai A külföldi tó és a kormány deklk. Nem időnkénti ere a gyönyörűs mentek a pres is kompromit

Az Adevár vezetője kéts turaért lelkes jának igaza v

St

„Jugoszláv

Adevárul —

informálva, —

Tudjuk, hogy

ügyileg igen

gok. Jugoszl

került még a

gáló kölcsön

gyalások egy

fázisában va

legutóbbi szá

dieső cikk

királyság ga

zetéről. Ezek

stabilizációs

A külföldi l

mennyien a

gatasért. A

ban megsp

cikket költs

ugyan úgy

Neamul Ron

valóban ugy

gokba, ahol

beszéd”.

Az Adevár

a L'Europe

sines nyoma

felemliett

sem esik szó

tatura volna

előzgatások

6-i királyi

„konstruktív

turáról az

Mintka a L

lemetlen let

közszabadsá

szelni a ny

Az Adevár

legelőkelőb

doni Finan

ezelőtt meg

gyelország,

helyzetével

következők

„Minthog

külföldi kö

pektálnia k

A világháb

egyetlen or

kölcsönöket

megfelelően

azért nem

első kölcső

metódusok

len pénzes

bocsátani,

szentesítés

Ugyanez

ayesek Ju

szan megá

a Népszöv

Jorga azt állítja, hogy a diktatúrák könnyebben jutnak kölcsönhöz mint a demokratikus országok, de

A külföldi pénzpiac nem ad kölcsönt a diktátoroknak

Jugoszlávia stabilizációs kölcsön helyett csak husz dicsérő cikket tudott vásárolni a francia sajtóban

Bucuresti—Bukarest, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adevarul és Jorga professzor lapja, a Neamul Románesc között vita indult meg afelől, hogy a külföldi tőke kedvez-e a diktatorikus kormányzati államoknak, vagy sem. A Neamul Románesc azt állította, hogy igen s ennek bizonyítására Jugoszlávia esetét idézi. „Amióta a jugoszlávok nagy uralkodója véget vetett a parlamentaris anarchiának, — írja Jorga professzor lapja — egyedül Franciaország több mint kétmilliárd francia frankot investált a jugoszláviai köz- és magángazdaságba. A külföldi tőke nem fél a diktatúrától és a kormányzati formák nem igen érdeklődnek. Nem kutatja a választások időnkénti eredményeit s nem érdekli az a gyönyörűség sem, amellyel a parlamentek a presztizs utolsó maradványait is kompromittálják”.

Az Adevarul kitünő tollu párizsi levelezője kétségre vonja, hogy a diktatúrát lelkesedő Jorga professzor lapjának igazza volna.

Stabilizációs kölcsön helyett — husz dicsérő cikket

„Jugoszlávia tekintetében — írja az Adevarul — egészen másképp vagyunk informálva, mint a Neamul Románesc. Tudjuk, hogy gazdaságilag és pénzügyileg igen rosszul állnak most a dolgok. Jugoszláviaiak egyelőre nem sikerült még a dinár stabilizációjára szolgáló kölcsönt sem megkötni és a tárgyalások egyelőre még a propaganda fázisában vannak. A L'Europe Nouvelle legutóbbi száma például csaknem husz dicsérő cikket tartalmaz a jugoszláv királyság gazdasági és pénzügyi helyzetéről. Ezek a cikkek természetesen a stabilizációs kölcsön céljait szolgálják. A külföldi hitelt kereső államok valamennyien a sajtóhoz fordulnak támogatásért. A jugoszláv kormány azonban megspórolhatta volna a dicsérő cikkek költségeit, ha a dolgok csakugyan úgy állnának, ahogyan azt a Neamul Románesc írja, azaz ha a pénz valóban úgy folya az országokba, ahol a „tekintély nem üres szóbeszéd”.

Amit a dicsérő cikkek elhallgatnak

Az Adevarul kifejti ezután, hogy még a L'Europe Nouvelle dicsérő cikkeiben sincs nyoma a Neamul Románesc által felemlített kétmilliárdnak, sőt arról sem esik szó, hogy Jugoszlávia diktatúra volna. Egyes helyeken halvány célozgatások vannak „az 1929 január 6-i királyi aktusra” és az azt követő „konstruktív intézkedésekre”, a diktatúrától azonban sehoh sem esik szó. Mintha a L'Europe Nouvelle is kellemtelen lett volna az alkalmánál és a közzabadságok megszüntetéséről beszélni a nyugati közvéleménynek.

Az Adevarul ezután idézi a kontinens legelőkelőbb pénzügyi lapjának, a londoni Financial Newsnek egy röviddel ezelőtt megjelent cikkét, amely Lengyelország, Románia és Jugoszlávia helyzetével foglalkozva, többek között a következőket mondja:

Egyetlen ország sem kaphat kölcsönt, amelyet nem alkotmányának megfelelően kormányoznak

„Mint hogy pedig Lengyelországnak külföldi kölcsönökre van szüksége, respektálnia kell az alkotmányos alapokat. A világháború óta szokássá vált, hogy egyetlen ország sem kaphat külföldi kölcsönöket, ha nem alkotmányának megfelelően kormányozzák. Portugália azért nem tudta megkötni a stabilizációs kölcsönt, mert nem alkotmányos metódusok szerint kormányozzák. Egyetlen pénzeszoport sem fog kölcsönöket kibocsátani, ha nem a parlament adja a szentesítést a szerződésekhöz.

Ugyanezek a megfontolások érvényesek Jugoszláviaira is. Bár hivatalosan megcáfolták azt, mintha Románia a Népszövetség auspiciuma alatt köl-

csönt tárgyalásokat folytatna, nem lehet kétséges, hogy Románia megkísérli külföldi kölcsön kötését, mielőst a nemzetközi pénzpiac helyzete ezt lehetővé teszi. Ebből a szempontból az alkotmány felfüggesztése föltöbb inopportúnus dolog volna. Akik ismerik Károly király intencióit, úgy tudják, hogy hallani sem akar a diktatúrától. Károly király politikai szempontból haladott ember és despotikus eszközökhöz csak abban az esetben fog fordulni, ha a po-

litikai helyzet ez elkerülhetetlenné tené, amiről a jelen esetben nem lehet szó. A jugoszláv diktatúra példája nem alkalmas arra, hogy ilyen irányban bátorítsa Károly királyt, minthogy ez a diktatúra egyre népszerűtlenebbé válik Jugoszláviaiban. A falusi lakosság Jugoszláviaiban passzív rezisztencia eszközeivel kezd élni és nem esodálkoznánk, ha egy nem is távoli időn belül változások történének ebben az országban. Talán éppen a stabilizációs kölcsön

szükségessége fog okul szolgálni az alkotmányos rezsim helyreállítására”.

Az Adevarul a következő kommentárokat fűzi az angol lap cikkéhez:

„A Financial News nem politikai orgánum és aki ismeri az angliai viszonyokat, az tudja, hogy ezt a lapot nem lehet gyanúsítani a demokráciával szembeni szimpátiákkal. Megállapításai tehát objektívek. És egyrészt teljesen megeafolják a Neamul Románesc állításait, másrészt pedig megerősítik azt, amit mi a külföldi tőkének a diktatorikus rezsimmel szembeni álláspontjáról már több ízben leszögeztünk, hogy tudniillik a legjobb eszköz a nyugati pénzügyi támogatásának el nem érésére Mussolini, vagy Sándor király példáját imitálni. Ma már egyébként Mussolininek sincs hitele Angliában és Amerikában. Volt kezdetben, különösen az Egyesült Államokban, bizonyos okok miatt és bizonyos igen nehéz feltételek mellett. Ma azonban elutasítanak, ha kölcsönt kérne. És az elutasítás oka éppen a diktatúra volna és annak teljes tehetetlensége, hogy bármily téren is próbáljon valamit”.

A CFR vezérigazgatósága rendeletileg eltiltotta a vasutakon az antiszemita agitációt

Manoilescu közlekedésügyi miniszter fel akarja oszlatni a CFR igazgatótanácsát

Bucuresti—Bukarest, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Adevarul értesülése szerint Manoilescu közlekedésügyi miniszter igen elégedetlen a CFR vezetőségének működésével és tervbe vette az államvasutak igazgatósági tanácsának felszámolását. A közlekedésügyi miniszter és a CFR vezető organumai között már hónapok óta napirenden vannak a surlódások, amelyek végül is odavezettek, hogy Manoilescu már a személyi érintkezést is megszakította Vidrighin vezérigazgatóval Manoilescu utóbb Pretorian

mérnökkel, az igazgatótanács elnökével is összekülönbözött, ami arra készítette őt, hogy az igazgatótanács felszámolását határozza el. Ez azonban csak abban az esetben lesz lehetséges, ha előzőleg a parlament módosítani fogja az államvasutak megszervezéséről szóló törvényt, miután a CFR-nek jelenleg autonómiája van.

Itt említjük meg, hogy az államvasutak vezérigazgatóságának végre eszébe jutott intézkedni a vasutállomásokon és a vonatokon folyó antiszemita agitáció ellen. Mint ismeretes,

a vonatokat már évek óta rendszeresen látogatják Cuza és Codreanu hívei, akik kényszerítik az utasokat arra, hogy antiszemita röpecdulákat és nyomtatványokat vásároljanak. A CFR vezérigazgatósága most rendeletileg szigorúan eltilt minden ilyen agitációt és a vasuti személyzetet teszi felelőssé a rendelet végrehajtásáért. Ugyanakkor figyelmezteti a CFR személyzetét, hogy sem a vonatok lépcsőin, sem pedig a vonatok tetején nem szabad utazni. Tilos a vonatokon a koldulás is.

Rendkívül izgalmasnak ígérkezik a liberális párt mai vezérőbízottsági ülése, amelyről teljesen kizárták a nyilvánosságot

A liberálisok azzal fenyegetőznek, hogy nem térnek vissza a parlamentbe, ha kitolják az ülészak megnyitását

Bucuresti—Bukarest, szeptember 30. Politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek a liberális párt vezérőbízottságának ma délelőtti ülése elé. Az elmúlt ülésen, mint ismeretes, Duca volt belügyminiszter felolvasta a párt új programtervezetét. A központi vezetőség utasítása értelmében a megyei szervezeteknek meg kell tenniük megjegyzéseiket, kifogásaikat és esetleges kifogásokat az új programtervezettel kapcsolatban. Kifogások — a bukaresti lapok értesülései szerint — bőven akadtak. Ma már a központi vezetőség is tudja, hogy a vidéki liberális párt-hívek között a programtervezet nagy esalódást és mély lehangoltságot keltett, miután az semmi olyan lényeges módosítást a multtal szemben nem tartalmaz, ami a párt-híveket vérmesebb reményekre jogosíthatná.

Az ilfovi szervezet például tegnap délután megtartott ülésén a programtervezet radikális módosítását kérte. Különösen az agrárkérdésekkel, valamint a gazdasági és pénzügyi problémákkal kapcsolatosan. Az ilfovi szervezet ezenkívül kifogásolja, hogy a manifesztum nem emlékezik meg a választási törvény reformjáról, amelyet feltétlenül szükségesnek tart, hogy a jövőben valóban demokratikus alapokon lehessen majd a választásokat lebonyolítani. Az ilfoviak végül kéri a panamistákkal és a közpénzek eltulajdonítóival szemben.

Ilyen körülmények között a vezérőbízottság mai ülése rendkívül izgalmasnak ígérkezik. A liberális párt már meg is tette az előkészületeket a célból, hogy a központi bizottság üléséről csak az kerüljön ki a nyilvánosság elé, amit a pártvezetőség erre alkalmasnak tart. Eppen ezért az újságírókat kizárták a gyűlésről. A Lupta értesülése szerint Argetoianu a vezérőbízottság mai ülésén sem fog részvenni, miután álláspontja, különösen pénzügyi kérdésekben, teljesen ellentétes Brătianu Vintiláéval szemben és miután Argetoianu azon a véleményen van, hogy a programtervezetben lefektetett elvek nem megfelelőek és nem alkalmasak a mai súlyos gazdasági válság megoldására.

Ugyancsak a Lupta írja, hogy a liberálisok élesen ellenzik a parlament megnyitását elhalasztását és azzal fenyegetőznek, hogy amennyiben a király mégis hozzájárulna az elhalasztáshoz, úgy nem fognak visszatérni a parlamentbe. A liberálisok egyébként szívesen látnának egy olyan nemzeti parasztpárti kormányt, amelynek Manoilescu volna az elnöke, mert azt remélik, hogy egy ilyen kormány alatt könnyebben elérhetnék a jelenlegi parlament által megszavazott és általuk rossznak tartott törvények módosítását. Egyébként a parlamentbe való visszatérés kérdésében is a vezérőbízottság mai ülése fog dönteni.

— Az Uniót is súlyosan érinti a világgazdasági válság. Londonból jelentik: Newyorki jelentés szerint az amerikai gazdasági viszonyok tanulmányozására kiküldött tanulmányi bizottság előterjesztett jelentésében megállapítja, hogy az Egyesült Államokat is súlyosan érinti minden termelési ágban a világgazdasági válság.

Forró este a Magyar Színházban

Csütörtök este hét tizenegykor

a szerelem lélektanáról ad elő

a közörség köréből hozzaintézett szerelmi kérdésekre válaszol

FORRÓ PÁL

a világhírű budapesti író, a Színházi Élet szerkesztője

Minden nézőnek jogában áll fontos kérdéseit írásban, névtelenül is feltenni

Nem kell jösnőhöz vagy grafológushoz fordulnia egyéni kérdéseivel, módjában van a szerelem tudományának hivatott íróját megkérdezni.

Olcsó nyári helyérek

Csak felnőtteknek

HEGEDŰ

vagy bármily
oban kapható
műszákuzetében
5 szám

Hép: Hans Müller
gyhét. Londales
„Diktator”. Ujév
s Werner Krausz

ban Paul Wege-
Max Pallenberg
la Werbezirk fog
szerepelt, aki, ha
szerepet magának,
„Bunburg”-jában
„Der Störenfried”
a játszani a főszere-
pelt.

Darvas Reinhardt

észi színháza, a
stadt” szeptember
e darabjával, az
A szereplők: Dar-
sibtreu, Adrienne
L. Kramer, R.
Neugebauer, Wil-
vetkezik a műso-
ának nincs papá-
pét Gustav Wal-
nég „A kenyérke-
szazas tempó” Cam
gefried Geyer da-
t.”

em egész személy-
Konrad Weidtfog
oir darab, az „O”
övetkező darabok:
királyi tragédia”,
il és R. Benatzky
rem és én”. A fő-
Oskar Kerlweis

arno—Niese-család

npad szeptember
kerül „Az asszony,
udwig Hirschfeld-
zik először együtt
sége, Hansi Niese,
si Jarno. További
ni Géza „Ida regé-
ann „Eva asszony
esevel a főszerep-

Schauspilehausban

Tsi” megy Anna
n Kurt Bois egy
eplése következik
lynek címe: „Mi
és szerzője a főszere-
lax Hausen.

Tauber és Vera
egy Lehár-

Wien szeptember
i szezon. Első da-
tés országa”. Ren-
chka, főszereplők:
Vera Schwarz, A
y Johann Strausz
nán Imre „Paraszt
k amely tulajdon-
k az évek előtt ját-

nem újította meg
de valószínűleg
brahám Pál nagy-
akar kezdeni.

Theater Eduard
még címtelen új
ani és a Békeffy-
rs”-ét.

ij bécsi szezon két-
usnak ígérkezik.
tervből mit enged
ség ...

ÉLET

ajfestőszer 18 ter-
yalatban létezik.
t 15 perc alatt a
sággal az eredeti
vissza. Kérje a
n fodrászánál. VE-
ADEA, Str. Dela-
ahonnan díjtalan
at.

UJ KELETBEN

Amit a Szellemi Együttműködés ligája nem ért meg, az Universul pedig nem akar megérteni

Az „Institut de Cooperation intellectuelle”, a nemzetek közötti szellemi együttműködés istápolására alakult egyesület Genfben megjelenő hivatalos folyóiratának egyik legutóbbi számában felvetette a kérdést: mivel magyarázható meg az, hogy a román és lengyel diákok zöme Párizsban, tehát a francia kultúra árnyékában folytatja tanulmányait, míg a kelet-európai államok zsidó diákjai hatalmas többségükben a középeurópai egyetemek felé gravitálnak? A cikkírónak — mint az kitűnik — csak ködös fogalmak vannak a kelet-európai államok kisebbségi viszonyairól. Nyilván ezért nem tudja megérteni, hogy egy és ugyanazon állam fiai, akik szerte azonos kultúrában nőnek fel — „azonos létfeltételek között élnek”, miért oszlanak meg ilyen feltűnő módon a német és francia egyetemek között? A cikkíró végezetül arra is szeretne feleletet kapni, hogy a kelet-európai államok zsidó diákjai miért keresik fel oly nagy számban a külföldi egyetemeket?

Már a kérdések feltételében is anynyi naivitás nyilatkozik meg, hogy az egyenesen érthetetlennek tűnik. Akik azonban gyakrabban fordulnak meg külföldön, azok tudják, hogy a nyugati államok intellektueljei javarésznél egészen téves képzetei vannak a kelet-európai viszonyokról. Ezek az emberek, akik a napi politika eseményeitől távol állanak, a kelet-európai viszonyok megítélésénél is a nyugati állapotokat veszik alapul, éppen azért, mert alig vannak kapcsolatban a reális élettel.

Ezzel és csakis ezzel magyarázható meg a „Cooperation Intellectuelle” cikkírójának ártatlan kérdései is, amelyeknek most nem érdektelen visszhangjuk támadt a romániai sovinszta sajtó vezető orgánumban, az Universulban. A bukaresti lap kivonatossan ismerteti a Cooperation Intellectuelle kérdéseit és egyikre mindjárt meg is adja a választ. A románságot a szoros vérségi kötelékeken, a közös származáson kívül szoros kulturakapcsolatok fűzik a francia nemzethez. A modern román kultúra elsősorban francia forrásokból táplálkozott és a román irodalom nem egy remekműve közvetlen francia inspiráció alatt íródott meg. A regáti román vezetőpolitikuskok java része Párizsban végezte tanulmányait és Párizsban tanulnak már évtizedek óta a regáti bojár családok gyermekei. Mi sem természetesebb tehát, mint az, hogy a román ifjuság a francia és nem a német egyetemekre tendál. Ami a lengyeleket illeti, ők is szinte hagyományyszerűen ragaszkodnak francia kulturájukhoz.

Eddig tart az Universul cikke, a melyből — nem véletlenül — teljességgel kimaradt a kérdés második részének kommentálása: miért mennek a zsidó diákok a középeurópai egyetemekre és főleg, hogy miért látogatják oly feltűnő nagy számban a külföldi egyetemeket. Stelian Popescu lapja nyilván jónak látta ezzel a — bevalljuk — kissé kényes problémával nem foglalkozni. Annak megállapítása, hogy a kelet-európai zsidó családok kultúrája német és így gyermekeiket német egyetemekre kell küldeniök — valóban nem az Universulra tartozik. Arra azonban, hogy miért kénytelenek a zsidó diákok seregestől emigrálni a kelet-európai államokból a középeuró-

Schalom Asch: Moskau

Az orosz tragédiáról szóló trilogia 3-ik kötete 280 lej.

I. Petersburg 280 lej, II. Warschau 280 lej

Vidékre utánvétellel küldi **Lepage, Cluj**

MÁRTONFFY GYULA

szücs és szörme üzletét

(Azelőtt Mártonffy Testvérek) a Cluj Piața Unirii 20 szám alól Strada Memorandului (Unió-ucca) 6 szám alá helyezte át.

Dus választékban áll b. vevőim rendelkezésére a legújabb divat szerint készült szörme-áru raktáram. — Áruim a legjobb minőségű kül- és bel-földi anyagból izléses kivitelben készülnek. — Megrendelések, átalakítások és javítások leggyorsabban, legjobb kivitelben, szolid árak mellett eszközöltetnek.

Saison kezdetére való tekintettel áraimból 20 százalékos kedvezményt adok

Mielőtt szörme szükségletét beszerezné, áruimról és azoknak szolid áráiról kérem meggyőződni

pai egyetemekre, az Universul is tudott volna egy és más felvilágosításokat adni. Így például megírhatta volna a bukaresti lap, hogy Romániában 8 esztendő óta évről-évre kiujulnak ugynevezett diákzavargások, amelyeknek éle elsősorban a román egyetemeken tanulni akaró zsidó fiúk és lányok ellen irányul. Megírhatta volna az Universul, hogy hol nyílt, vagy burkolt numerus klauzusz, hol pedig a botok ereje és a védtelenség kényszeríti a zsidó diákokat arra, hogy szembe nézzenek a reájuk váró rettenetes né-

külözésekkel és külföldi egyetemeken tanuljanak, mert a hazai Alma Mater nem fogadja be őket. És megírhatta volna végül az Universul, hogy a romániai egyetemeken például olyan professzorok tanítanak, akik az életben és néha a katedrán is nyílt szószólói a fajgyűlöletnek és az elnyomatásnak.

Az Universul azonban hallgatott erről a kérdéstről. Nyilván arra számított, hogy a Cooperation Intellectuelle-nél amugy sem fogják megérteni ezeket a dolgokat... A. M.

Galiciában végsőkéig kiéleződött a helyzet a lengyelekek és ukránok között

Véres összecsapások Stanislauban lengyelek és ukránok között Tarnopolban és Rohatynban bezárták az ukrán iskolákat Bombát dobták a lembergi temetőbe

Varsó, szeptember 30. Galiciában a helyzet egyre súlyosbodik. A lengyelek és ukránok összecsapásait a karhatalom nem mindenütt tudja megakadályozni. Stanislauban uccai verekedés után számos sebesült maradt a küzdőtéren, akiket kórházba kellett szállítani. A rendőrség kevés kivétellel az összes verekedőket letartóztatta. A mintegy százötven újonnan őrizetbe vettnek kihallgatása folyamatban van. Tarnopolban és Rohatynban a hatóság-

gok a megtartott házkutatások után az ukrán iskolák bezárását rendelték el, mert kétségtelenül bebizonyosodott, hogy a lengyelelles propagandát az iskolákban is szitják. A lembergi temetőben ma ismeretlen tettesek kézi-gránátot dobtak. A gránát a temető egyik elágazó útján robbant fel s többeket súlyosan megsebesített. A tettesek kézrekerítésére nagyarányú nyomozás indult meg.

A kolozsvári Automobil Klub fényes bankettet adott Károly király tiszteletére

Károly király hazautazott Bukarestbe

Cluj—Kolozsvár, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári király-napot hétfőn este az Automobil Klubban lezajlott ünnepi vacsora tetőzte be. Este nyolc órakor az Automobil Klub szépen kivilágított termeiben felvonultak Erdély előkelőségei. A nagy szalonban virágokkal díszített, gazdagon terített asztalok várakoztak a vendégekre. A királynak fenntartott díszhely felett márványlap örökíti meg a felséges vendég lá-

toztatását. A vendégek között látjuk a kolozsvári diplomáciai kart, sőt Bukarestből is lejöttek néhányan a diplomaták közül, így Paseti olasz követ és mások. Körülbelül kilenc órakor a vendégek lelkes ovációja közepette bevonult Ófelsége, nyomában Miklós herceg. A király repülőtábornoki uniformisban volt, friss, jó szímben. Lekötelező kedvességgel fogadta az egybegyűlteket lelkes üdvözléseit. Az asztalnál Manoi-

Börkereskedők Cipészek, Szörmekereskedők NE FELEJTSÉTEK EL

hogy október 5-én megnyílik a Pa-cul Carol-ban

Nemzetközi bőripari és cipőkiállítás!

az Ipar- és Kereskedelemügyi Miniszter védnöksége alatt

Gondoskodjatok idejében helyről

Bérelni lehet a Biroul din Pasagiul Vilacros Cal. Victoriei 16

lescu miniszter és Fabius ügyvéd, az Automobil Klub elnöke között foglalt helyet. Szembe vele Miklós herceg és Moldovan Valer tartományi igazgató.

Az első felköszöntő Fabius ügyvéd volt, akinek felolvasott beszédét hurrázásokkal és tapssal szakították meg. Fabius elnök köszöntője után felállott a király és pompásan rögtönzött beszédben válaszolt. A beszédet mindenki állva és kitörő lelkesedéssel hallgatta meg.

Az udvari vacsorán feltűnt egy hatalmas fonott kalács, közepén a királyi koronával. Az udvari embereknek anynyira megtetszett Hellmann Jenő kolozsvári pékmasternek ez az ajándéka, hogy megkérték a pékmastert egy másiknak az elkészítésére, amit Bukarestbe vittek. Az udvari marsall a király nevében külön is megköszönte a pékmaster figyelmét.

Vacsora után Ófelsége, Miklós herceg és több előkelőség társaságában a kis szalonba ment át, ahol barátságos beszélgetésbe elegyedett a megjelent notabilitásokkal. Ejjfel jóval elmúlt, amikor az Automobil Klub bankettje befejeződött és a felség autóján az államhához haitatott és különvonatán Bukarestbe utazott.

Általános sztrájk tört ki Északnyugat-Spanyolországban

A munkásság és a lakosság a főköormányzó eltávolítását követeli

London, szeptember 30. Madridból jelentik, hogy Északnyugat-Spanyolországban Vigobán és Orenzében általános sztrájk tört ki. Az összes üzemek, még a közüzemek is, munkások nélkül maradtak. A kereskedéseket bezárták és a munkások, a lakosság egy részével együtt, tömegfelvonulásokat rendeznek az uccákon, melyeknek keretében a főköormányzó eltávolítását követelik. A tömeg hangulata izgatott. A hatóságok megerősítéseket kértek, hogy a rendet biztosíthassák.

Dragu tábornok súlyos kirohanása Beszarábia ellen

Bucuresti—Bukarest, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). Kisenevben tegnap repülőnapot rendeztek, amelyen megjelent Ruzsinszki tábornok, a katonai aviatika felügyelője is. A verseny rendezői estére gyűlést hirdettek, amelyen program szerint Ruzsinszki tábornoknak előadást kellett volna tartania. A tábornok meg is tartotta előadását, azonban meglehetősen gyérszámú publikum előtt.

Az estén jelen volt Dragu tábornok, a beszarábiai negyedik hadtest parancsnoka is, aki emlékezetesen a zsidókérdésben tett néhány hónappal ezelőtt igen furcsa kijelentéseket. Ruzsinszki tábornok előadása után Dragu is felszólt és igen erős szavakban adott kifejezést elégedetlenségének az előadás szemben megnyilatkozó érdektelenség fölött.

— A beszarábiaiak nem hazafias érzelműek mondotta Dragu — és szemek a Dnyeszteren tulra tekintenek. Miután ezt a gondolatot részletesebben fejtegette, a tábornok annak az óhajának adott kifejezést, hogy a repülőnap bevételeit ne adják a politikusok kezébe, akik mindent elherdálnak, hanem adják azt közvetlenül az aviatika céljaira.

A bukaresti lapok igen vegyes érzelmekkel kommentálják Dragu tábornok kirohanásait. Egyes lapok szerint a kisenevi incidens nem maradhat következmények nélkül.

— HÁROM FÜRDŐZŐ DIÁKOT MEGÖLT A GÁZ. Keszthelyről jelentik: Három diák tragikus körülmények között vesztette életét. A három diák: Javorit Sándor, Stauber Zoltán és Ferencsik Andor a villanygyárnál lévő viztartályban fürdött. A viztartály mellett átvezető gázcső megrepedt és a kiömlő gáz mind a három diákot megölte.

Mit mo a Magy

mó a nag

Bécs, sze tudósítójától... az európai kijelentette, do volna te gyarországi si feltűnést, legtöbb vilá az intervju sokat. A N amelynek h jelent, fenn kel történt összes részle az intervju zóket mondt

— Kérdez mi fontosab pacifizmus? tem Tolsztoj nem tudunk azon a vélem tizmus csak te előttem, h egy népet me ellentállani. — a támadó mig ha mega talanná teszi ményen volt, oroszok türe hordák lemes hogy minden ujjabb gyilk szont hiszek a a védelem jog rem. Ezért m csehslavok h szellemben fe védelem célja kell vértetni a némelykor né dot. A támadó rüen az, aki e tel, például eg hanem vann megindítják a Valaki kitiü készséggel fel védelmében, e béke ügyének niálni kell a Tolsztoj hívei sitom ezt a ki lentállást jogt kor legkevésbe gyarazatot. A békének olyan madás esetén l mezni, akkor hogy be ne lás fizmus összefe riotizmusnak nem egyéb hat

Patr

— A háboru zés mögött val értünk, a világ mézteses velejé van a valóság pacifizmust mé ni. Már több i hogy a leglelke sek nemzetköz csehslavokok, tien érző faj v és a leghatároz békéért. A Néps tum, Briandnak vetségre irányu annak a létrán nacionalizmusa hogy már eddig közti társulat m ipar és a tudom ja a világnak a ködés irányába denesetre ellenté gyűlölködéssel. A nak vezető egyé hűségés hazafi v ellen irányuló tá áének a védelem

Mit mondott Masaryk köztársasági elnök a Magyarországnak adandó területi engedményről

Masaryk beszélt a határok módosításáról, de hozzátette, hogy ez csak a nagy- és kisantant beleegyezésével lehetséges

A csehszlovák követségek részleteiben cáfolják a Masaryk-intervjuról megjelent közleményeket

Bécs, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Távirati tudósítás alapján röviden beszámoltunk Masaryk köztársasági elnök szenzációs nyilatkozatáról, amelyben a köztársasági elnök az európai béke problémáiról szólva kijelentette, hogy Csehszlovákia hajlandó volna területi engedményekre Magyarország szemben. Az intervju óriási feltűnést keltett a világsajtóban. A legtöbb világlap fenntartással fogadta az intervjuról érkezett távirati híradásokat. A Neue Freie Presse azonban, amelynek hasábjain az intervju megjelent, fenntartja a köztársasági elnökkel történt beszélgetésről közölt cikk összes részleteit. A köztársasági elnök az intervjuoló újságíróknak a következőket mondta:

ke érdekében energikusan dolgozhasunk, nem szükséges és nem is kívánatos, hogy elhajtsuk a védelem fegyvereit.

Európa békéjének veszedelméi

Európa békéjét két momentum veszélyezteti. Az egyik a lengyel korridor, a másik Magyarország. A lengyel korridor tekintetében meg vagyok győződve arról, hogy Németország soha nem fog beletörődni a dolgok mostani szabályozásába, annál kevésbé, minthogy ezzel Kelet-Poroszországot elvágják a birodalomtól. Ami Magyarországot illeti, a veszedelem momentuma a Magyarországon uralkodó agresszív politikában rejlik.

En teljesen együttérzek Magyarországgal és tudom, hogy milyen nehézségekkel küzd. Kedvezőbb feltételek mellett hajlandó lennék a fennálló határok módosítását mérlegelés tárgyává tenni. Mielőtt azonban ez valamilyen formában lehetővé válik, Magyarországnak meg kell változtatnia eddigi taktikáját.

Ami Olaszországot illeti, nem vagyok azon a véleményen, hogy Mussolininek agresszív szándékai lennének. Minthogy ilyen politikai az ország pillanatnyi érdekeinek meg sem felelne, azonfelül kevés kilátása lenne az eredményre. Jugoszlávia erős nemzet, amely

mögött a kisantant hatalma, továbbá Franciaország nagy pénzüsszegei állnak. Mussolini jól tudja, ha megtámadná Jugoszláviát, Európa összes nagyhatalmai ellenzéssel találkozna. Mussolini nem teszi ki magát annak a veszélynek, hogy mindazt, amit uralma alatt megteremtett, egy kaland árán kockára tegye.

Támadják a csehszlovák kormányt

A csehszlovák sajtó természetesen napokon át foglalkozott Masaryk elnöknek ezzel a nyilatkozatával. Az ellenzéki lapok támadták a kormányt, amiért ilyen fontos nyilatkozatot nem ellenjegyez. A Poledny List foglalkozik a nyilatkozattal és azzal a helyesbítéssel is, amelyet hivatalos prágai körök ebben az ügyben kiadtak. Az idézett újság követeli, hogy ilyen nyilatkozatokról a prágai sajtót a külföldi megjelenéssel egyidejűleg informálják.

A budapesti csehszlovák követség cáfolatot küldött be a magyar napilapoknak, amely azonban csak részleteiben cáfolja Masaryk elnök fent közölt nyilatkozatát. A követség kommunikációja szerint az elnök beszélt ugyan arról, hogy a határok módosítása bizonyos tekintetben mérlegelhető, de hozzátette azt is, hogy ez a módosítás nem képzelhető el a nagy- és kisantant összes tagjainak beleegyezése nélkül.

Megalakult az új osztrák kormány

Az új kormány tagjai kizárólag a keresztényszocialistákból regrutálódnak

A kisebbségi kormány be sem mutatkozik a parlamentben, hanem felosztatja a nemzeti tanácsot és kiírja a választásokat

Bécs, szeptember 30. Hosszas tárgyalások után a késő esti órákban megalakult az új osztrák kormány Vaugoin elnöke alatt. Az új kormányban a keresztényszocialisták balszárnyának képviselői sem vesznek részt; természetesen a nagynémetpártiak és Schober táborát jelentő Landbundisták sem. A

kormány tehát kizárólag kisebbségi kormány, amelynek a parlamentben nincs többsége. Így missziója kizárólag a nemzeti tanács felosztatására és az új választások kiírására irányul. Az új kormány a parlament előtt be sem mutatkozik.

Kancellár és hadügyminiszter: *Vaugoin*; alkancellár: *Schmitz*; külügyminiszter: *Seypel*; belügyminiszter: *Stahremberg* herceg; kereskedelemügyi: *Heiml*; pénzügyminiszter: *Tuch*; közoktatásügyi: *Cermak*; földművelésügyi: *Thaler*.

Az új kormány tagjai a következők:

A bolsevista-kampós kereszties egységfront legújabb szenzációja:

Bessedowszky okmányokkal bizonyítja, hogy Hitler és Moszkva között szoros együttműködés áll fenn

Újabb véres összetűzések kommunisták és horogkeresztesek között

Párizs, szeptember 30. Pár héttel ezelőtt, közvetlenül a német választások lezajlása után, amikor az egész polgári világ a német kampós keresztiesek győzelmének megfélemlítő hatása alatt állt, — az egyik müncheni lap, utána pedig több bécsi és berlini vezető orgánus, — fakszimilében közölte azokat a dokumentumokat, melyek közvetlenül és minden cáfolat lehetőségét kizáró módon bizonyították, hogy a nemzeti szocialisták egész politikai koncepciója; harci taktikája és célkitűzései mögött: Moszkva, illetőleg a harmadik Internacionálé végrehajtó szervei állanak, amelyek azt célt tűzték ki, hogy Európát minden áron, ha kell, szélső nacionalista jelszavakkal is, forradalmasítsák.

és legirgalmatlanabb felkelés eszközeivel való megdöntését hirdetik akárcsak a bolsevisták, azzal a különbséggel, hogy — legalább is európai vonatkozásban — minden nagytökét — zsidó nagytökének deklarálnak és a kapitalizmus, illetőleg a fináncapitalizmus szellemét a zsidó faj eszmevilágának és szellemi lényegének jelentik ki.

Az Uj Kelet tegnapi számában cikket közölt arról az együttműködésről, mely a kommunisták és nemzeti szocialisták vezérkara között fennáll s amely anal is inkább érthetetlennek látszik az összefüggéseket kevésbé kutató és értő közönség előtt, mert hiszen a különböző távirati irodák állandóan a nemzeti szocialisták és kommunisták véres közelharcáról számolnak be. A kommunista tömegek szemében a nemzeti szocialisták tényleg mint fasisták szerepelnek és így érthetőek a közöttük állandóan kirobbanó véres incidensek. Érthetőek, hiszen taktikai eszközeiket és főleg a parlamentarizmus ellen feszülő politikai felfogásukat illetőleg, kommunisták és nemzeti szocialisták teljesen azonos platformon mozognak. Érthetőek végül azért, mert a harmadik Internacionálé propaganda és kémirodái nem tartanak fenn közvetlen kapcsolatot még a kommunista tömegekkel sem, hanem csupán titkos megbízottaik révén mozgatják a megmozdulásra legtöbbször kapható kommunista és nemzeti szocialista vezéreket, akiknek szeméi előtt a Moszkvának legkedvesebb cél lebeg: zavart kelteni, a forradalmi hangulatot szítani, a tömegeket állandóan a kapitalizmussal való véres leszámolás vágyának hangulatában megtartani.

A nemzeti szocialista-kommunista kooperáció már eddig is szenzációs és érdekes leleplezéseit most egy újabb szenzációs leleplezés szinesíti meg. A szenzációval ezuttal is **Bessedowszky**, volt párizsi szovjet követségi tanácsos szolgál, aki a szovjet forradalmasító és kémszolgálati akcióiról már eddig is számos, rendkívül érdekes cikkben számolt be a világsajtóban. A szovjetkövetségi tanácsos a párizsi lapok hasábjain eredeti okmányokkal igazolja, hogy a németországi nemzeti szocialisták és vezérük: Adolf Hitler, az oroszországi kommunista szervezetekkel állandó szellemi és anyagi összeköttetésben állott és áll és közvetlen tárgyalásokat folytatott és folytat a harmadik Internacionálé szervei útján, a németországi nemzeti szocialista és bolsevista-front közös akció-programjáról.

Ez a leleplezés látszólag ellentétben áll azzal a legújabb híradással, hogy az Erchegeység több községében a nemzeti szocialisták és kommunisták véres harcot folytattak egymással, amelyeknek eredménye több súlyos sebesülés volt. Hasonló összetűzések voltak Saarbrücken környékén, ahol az egyik községben szabályszerű uccai tüzharc folyt le. Ez az ellentét és véres harc azonban csak a szenvedélyek kirobbanásának harca volt, amely mögött az illetékesek messzemenő tervei és taktikai fogásai húzódnak meg.

— Uj rádiumlelőhelyet találtak Ontarióban. Newyorkból jelentik: A Herald közlése szerint a kanadai Ontario államban új rádiumlelőhelyet találtak, amely az összes eddigi rádiumtelepeknél gazdagabb.

sztrájk nyugat-zágrban lakosság távozását

30. Madridból nyugat-Spanyolországban állandóan az összes üzemi munkások munkások kedéseket bevonulásokat helyeknek keletávitását elata izgatott. ssek kértek, ssák.

súlyos zarábia

zeptember 30. ol.) Kisenevndeztek, amez tábornok, a je is. A verést hirdettek, Ruzsinszki távolna tartatotta előadást a gyérszámú

gu tábornok, test parancs, a zsidókértppal ezelőtt Ruzsinszki ragu is felban adott ki az előadás-érdektelen

hazafias érés szemeikenek. részletek azok az egy repüpolitikusok dálnak, ha az aviatika

egyes érzelu tábornok zerint a ki-ldhat követ-

DIAKOT elyrol jelen s körülmé. A háromber Zoltán nygyárnál A viztarmegrepedt rom diákok

Vita Tolstoj és Masaryk között

— Kérdezik tőlem, Európa számára mi fontosabb: a patriotizmus, vagy a pacifizmus? Evekkel ezelőtt beszélgettem Tolstojjal erről a témáról és soha nem tudtunk megegyezni. Tolstoj, aki azon a véleményen volt, hogy a patriotizmus csak agresszív lehet, kijelentette előttem, hogy abban az esetben, ha egy népet megtámadnak, nem kell neki ellentállani. Az ellentállás — mondotta — a támadót még jobban feldühösíti, míg ha megadja magát, akkor ez bátorlalná teszi a támadót. Azon a véleményen volt, hogy legjobban lenne, ha az oroszok lennének, hogy a tatár és mongol hordák lemeszárólják őket. Azzal érvet, hogy minden ellentállás a támadókat újabb gyilkosságokra ösztökéli. Én viszont hiszek az önfenntartás jogában és a védelem jogosultságát teljesen elismerem. Ezért mindent megteszek, hogy a csehszlovák hadsereg a lehető legjobb szellemben fejlődjék, azonban csakis a védelem céljaira. Minden nemzetet fel kell vértetni a támadások ellen, jóllehet némelykor nehéz megállapítani a támadót. A támadó ugyanis nem szükségszerűen az, aki egy agresszív aktust követel, például egy nyílt katonai támadást, hanem vannak támadók, akik csak megindítják a lavinát.

Valaki kitünő patrióta lehet, vagyis készséggel feláldozza életét is hazája védelmében, emellett azonban lehet a béke ügyének lelkes munkása is. Definálni kell a „pacifista” kifejezést. Ha Tolstoj híveinek véleményével azonosítom ezt a kifejezést és ha minden ellentállást jogtalannak jelentek ki, akkor legkevésbé sem osztom ezt a magyarázatot. Am, ha a pacifistában a békének olyan munkását nézem, aki támadás esetén képes országát megvédelmezni, akkor semmi okom nincs arra, hogy be ne lássam a hazafiság és pacifizmus összeférhetőségét. Hogy a patriotizmusnak agresszívnek kell lennie, nem egyéb hamis következtetésnél.

Patriotizmus és békebarátság

— A háború óta a pacifizmus kifejezés mögött valami szentimentalizmust értünk, a világhatásztrófiának egy természetes velejáróját. Igaz, kevés köze van a valósághoz, ezt a szentimentális pacifizmust mégis számításba kell venni. Már több ízben be lett bizonyítva, hogy a leglelkesebb patrióták is képesek nemzetközien gondolkodni és mi, csehszlovákok, akik rendkívül nemzetien érző faj vagyunk, a legerősebben és a leghatározottabban harcolunk a békeért. A Népszövetség, a Kellog-paktum, Briandnak egy európai államszövetségre irányuló terve csak első fokai annak a létrának, amely a béke internacionalizmusa felé vezet, de az a tény, hogy már eddig több mint 600 nemzetközi társulat működik a művészet, az ipar és a tudomány területén, bizonyítja a világnak a nemzetközi együttműködés irányába való haladását. Ez mindenesetre ellentétben van a nemzetközi gyűlölködéssel. A nemzetközi gondolatnak vezető egyéniségei között igen sok hazafiság van, akik egy országuk ellen irányuló támadás esetén elsők lennének a védelemben. Hogy pedig a bé-

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági újság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszégi Ernő, Hotel Imperial
Cikkjeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— **MEGKEZDI BORSA UJJÁ-ÉPÍTÉSÉT.** A Borsa újjáépítésére alakult kolozsvári végrehajtó bizottság mai ülésén elhatározta, hogy Borsa újjáépítését haladéktalanul megkezdje. Megbizta az illetékes tényezőket, hogy hétfőn már fogjanak az építkezéshez. Az akció első etapa kilencven háznak a felépítése és a félbenmaradt házak felépítése lesz. A károsmaradt házak felépítését utján kölcsönöket kapnak. A bizottság elnöke Noszin Mór jomkipur után Borsára utazik állandó tartózkodásra és vezetni fogja az építkezéseket.

— **Változókéony, hűvös idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változókéony, hűvös időjárás várható, sok helyütt esővel. A hőmérséklet Budapesten ma délben 17 fok Celsius.

— **Zita excelszárna és gyermekei a napokban elhagyják Spanyolországot.** Párizsból jelentik: A Paris Soir közlése szerint Zita és gyermekei a napokban elutaznak a spanyolországi Lequeitóból a belgiumi Steenockerzeelbe. Ott folytatni fogja tanulmányait a löweni egyetemen. Az excelszárna és gyermekei Rudolf herceg, az egyik fiú, vakbéloperációja miatt maradtak tovább Spanyolországban, mint eddig szokásos volt.

— **Nemzetközi sakkverseny Győrben.** Budapestről jelentik: Győrben október másodikán nemzetközi sakkverseny kezdődik, ausztriai és amerikai sakkok részvételével. Október 13-án Győrbe érkezik Bogoljubow orosz sakkmeister és negyven játszmás szimultánt fog játszani.

— **Halálos ítélet Prágában.** Prágából jelentik: A büntetőbírósa az esküdtszék verdiktje alapján kötélfalra ítélt Baloun János ziskovi kertészegédet, aki júniusban három kézzel a felelőséget megölte.

— **Döntöttek a zsidó kórház építkezési pályázatának ügyében.** A kolozsvári zsidó kórház építkezési pályázatának ügyében kedden este döntöttek. Az elnök a hét órákor egybegyűlt bizottság előtt bejelentette, hogy az építkezésre az Öhlbaum és Strasser cég, mint legolcsóbb ajánlattevő, kapott megbízást.

— **Porto Riche irodalmi hagyatéka.** Párizsból jelentik: Az elhalt Porto Riche író irodalmi hagyatékában tizenkét teljesen befejezett és eddig teljesen ismeretlen színpadi művet találtak.

— **Befejeződtek az oberammergaui passziójátékok.** Berlinből jelentik: Oberammergauban befejezést nyertek a passziójátékok. Öt napi játékidő alatt az idegenek érdeklődése egy pillanatra sem mutatott csökkenő tendenciát. A tiszta jövedelem meghaladja a két millió márkát. Az új ötezer személy befogadására alkalmas színház máris kifizetődött. A passziójátékok látogatóinak száma 365 ezer volt, köztük több, mint egy-negyede külföldi, nagyrészt amerikai. A falu 2300 lakosa közül 1135 vett részt a passziójátékon. A főszerelők 4-4000 márka tiszteletdíjat kapnak a jövedelemből.

— **A Korunk októberi száma.** A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk változatos és gazdag októberi számából a következő terjedelmesebb tanulmányokat emeljük ki: Dr. Kahána Ernő: A modern iektan és a szocializmus. Szaltnai Rezső: A mai Budapest. Silbermann Jenő: A logika és a matematika viszonya. Moholyi Nagy László: Az új film problémái. Balázs Béla: Férfias-e, vagy háborus vak? Schönstein Sándor: Emberfölség és születésszabályozás. stb., stb. Szépirodalmi részében Fekete Tivadar, Saacsavay Gusztáv, Zalai Mária és mások írásait veszi az olvasó. A Kulturkrónika és Szemle rovatokban pedig husz kisebb cikk foglal helyet napjaink kulturális tüneteiről, mozgalmairól és könyveiről. A Korunk előfizetési ára egész évre 860, félfévre 460, negyedévre 250 lei. Mutatványszámot ingyen küld a Korunk kiadóhivatala Cluj-Kolozsvár, Str. Regala 16.

Oriási tűz pusztított kedden este a kolozsvári Wesselényi uccában

A Heller és Molnár üzlet fölötti emeleten lévő Farkas és Nyiredy címfestő műhely kigyúlt és a tűz elhamvasztotta az egész emeletet, a padlást és a tetőzetet. Háromnegyed órai megfeszített munka után sikerült a tűzoltóknak lokalizálni a tüzet

Cluj-Kolozsvár, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden este 9 órakor a Calea Regele Ferdinand 15. sz. házában egyik első emeleti ablakából hatalmas lángok törtek elő. A tűz látára óriási riadalom támadt a Fötéren és a Calea Regele Ferdinandon korzózó közönség között és a járókelők csoportosan rhoantak a tűz felé.

A Heller és Molnár üzlet feletti emeleten, ahol Farkas és Nyiredy üzeme van elhelyezve, teli lánggal égett az egyik szobában felhalmazott olaj és festékanyag és néhány pecu mulva a tűz hatalmas ereje a szó szoros értelmében felrobbantotta az ablakokat és a hatalmas lángnyelvek kicsaptak az uccára. A járókelők tanácstalanul szaladgáltak a tűz körül, sehol egy telefon nem volt kéznél, végül is a rendőrök gyalog szaladtak a tüztől távolodni. A későbbi alarmozott tüztől távolodni derék igényessége pillanatok alatt hozzájárult a

tűz oltásához.

A tűz azonban ekkor már átterjedt a szomszédos szobákba is, ahol egymásután gyulladtak ki a festékes és petróleumos tartályok. A hatalmas lángokkal szemben hosszú percekig tehetetlenek voltak a tűzoltók vizsugarai, a lángok keresztültörtek a mennyezeten, lángbaborították a padlást, ahol ugyancsak gyúlékony anyagok voltak felhalmozva, majd áttörték az épület lapos tetőzetét is, erősen fenyegetve a szomszédos 13 számú házat, amelynek egyetlen szomszédos eszéje cseréptetőzete volt. A szomszédos házak lakói között nagy riadalom támadt és sokan menteni kezdték ingóságait. A tűzoltók felszerelték a hatalmas tollólétrákat és valóságos záporral árasztották el úgy az égő ház, mint a fenyegetett szomszédos ház tetőzetét.

Háromnegyedórán keresztül pusztított a tűz, ami alatt az első emeleten

a padlásokon és tetőn minden éghető anyag elhamvadt. A tűzoltók precíz és önfeláldozó munkája végül lokalizálta a tüzet.

A földszinten levő Heller és Molnár üzletre, amelyből a tulajdonosok életük kockázatát mentették ki értékeiket, nem terjedt át a tűz, miután az üzletet betonmennyezet védte.

Röviddel a tűz kitérése után megjelentek a helyszínen a hatóságok képviselői: Bireescu ügyész, Hatiegan rendőrkezes, Ursu, valamint Draghici rendőrigazgató. Ezrekre menő tömeg nézte végig a lángok pokoli játékát. A ház amely a Heller és Molnár cég tulajdonát képezi, biztosítva volt. A késő éjjeli órákban megindult a vizsgálat a tűz okának megállapítására.

Ismét a rendőri brutalitásokat panaszták fel a nagyváradai tanács ülésén

Egy városi tanácsos hajmeresztő részleteket mesélt el a rendőrségen történt megverésekről

Oradea—Nagyvárad, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai városi tanács mai ülése példátlanul izgalmas atmoszférában zajlott le. A napirenden az Unirea nagyváradai bank által felajánlott öt és félmillió kölcsön ügye szerepelt. Napirend előtt Ullmann Sándor városi tanácsos, aki a dolgozók blokkját képviseli a tanácsban, szólásra jelentkezett és kifejtette, hogy a jelenlegi atmoszférában, amikor ő és Dávid Mihály tanácsos társa minden pillanatban ki vannak téve letartóztatásnak és rendőrségi brutalitásnak, képtelenek a kölcsönről tárgyalni.

Dávid Mihály kért szót ezután és hajmeresztő részleteket mondott el letartóztatásának és bántalmazásának körülményeiről. Elmondta, hogy Bojar rendőrtiszt azért verte meg őt, mert nem szölytötte inspektornak. A legbrutálisabb eszközökkel kintözték, vasbotl kötötték guzsba, piszkos ronggyal tömtek be a száját és úgy vitték a tállapát.

A városi tanácsosok között a felháborodás moraja zajlott végig, amikor Dávid elmondta, hogy tudóbajos ember és ezekbe a kínzásokba bele fog pusztulni. Elmondta azt is, hogy Bojar inspektor tendenciózusan vetette ki a hálóját a városi tanácsosokra és nyíltan kijelentette, hogy neki most az a paszszója, hogy városi tanácsost gyomrozzon. A kisebbségi tanácsosok, köztük Kotzo magyarpárti tanácsos, élénk közbeszólásokkal keltek a súlyosan bántalmazott városi tanácsosok védelmére. A zaj csak nagynehezenült el, úgy hogy csak a késő esti órákban kezdték hozzá a kölcsönajánlatok tárgyalásához.

Azok közül, akik a városi tanácsosok között a felháborodás moraja zajlott végig, amikor Dávid elmondta, hogy tudóbajos ember és ezekbe a kínzásokba bele fog pusztulni. Elmondta azt is, hogy Bojar inspektor tendenciózusan vetette ki a hálóját a városi tanácsosokra és nyíltan kijelentette, hogy neki most az a paszszója, hogy városi tanácsost gyomrozzon.

A kisebbségi tanácsosok, köztük Kotzo magyarpárti tanácsos, élénk közbeszólásokkal keltek a súlyosan bántalmazott városi tanácsosok védelmére. A zaj csak nagynehezenült el, úgy hogy csak a késő esti órákban kezdték hozzá a kölcsönajánlatok tárgyalásához.

A kisebbségi tanácsosok, köztük Kotzo magyarpárti tanácsos, élénk közbeszólásokkal keltek a súlyosan bántalmazott városi tanácsosok védelmére. A zaj csak nagynehezenült el, úgy hogy csak a késő esti órákban kezdték hozzá a kölcsönajánlatok tárgyalásához.

— **Megérkezett Svédországba Andrée sarkkutató holtteste.** Berlinből jelentik: A Svensksund svéd torpedóhajó ma délután vonult el két svéd cirkálótól kísérvé, fedélzetén Andrée sarkkutató és társainak földi maradványaival Malmö kikötője előtt. A német Lufthansa repülőjára tanácsosok egyik géperől babérkoszort dobta le a Svensksundra, amellyel a Lufthansa áldozott a 33 évvel ezelőtti ballonut elhalt hőseinek.

— **Meghalt Lord Birkenhead.** Londonból jelentik: A konzervatív politika egyik kimagasló egyénisége: Lord Birkenhead, aki többször viselt miniszterséget, sőt egy időben miniszterelnök is volt, tegnap 62 éves korában Londonban meghalt. A hírneves politikus halála politikai körökben nagy részvétet keltett.

Tekintse meg

JUDOVICS

Cluj, Calea Regele Ferdinand 9. alatt

ujonnan átalakított és megnagyobbított selyem és textilkülföldiségű ruházat, ahol

október hó 30-ig

minden 1500 lejen felüli vásárlásnál egy ruhára valót

ajándékozunk

Áraink:

Intézeti paplanok	—	—	—	—	Lei 360-tól
1 méter házivászon	—	—	—	—	— Lei 29
1 méter batiszt	—	—	—	—	— Lei 29
1 méter tennis-flannel	—	—	—	—	— Lei 29
1 méter jöminőségű flannel	—	—	—	—	— Lei 35
1 méter sötétkék intézeti szövet	—	—	—	—	— Lei 85
1 méter 100 cm széles voil szövet	—	—	—	—	— Lei 150
1 méter 140 széles alsólepedő vászon	—	—	—	—	— Lei 68
1 méter Crépp de Chine	—	—	—	—	— Lei 295

Kérjük kirakati reklámárainkat figyelemmel kísélni!!!

Meg
ujon

KÖ

Másfél
gesítő

Az értékp

Bucuresti —
(Az Uj Kelet
lament tavas
utolsó ülésén
nizster egy tö
be az értékp
vények és sze
rői. A javas
nem volt idő
zása a követ

Román

Erdélyrészi

Bukovinai és

A társaság
Egyptom,
Magyarország

A társas

E v

1913

1924

1925

1926

1927

1928

kétezerké

A „PE

Mizrachi tö

Vezetőgyu

Gyermek,

tányos díjt

tanulni ad

Román

Er

Tűz, ügye

Előnyös d

Megnyilt !!! HOFFMANN Megnyilt !!!

ujonnan átalakított cipők különlegességek áruháza

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. Telefón interurban 11-05

KÖZGAZDASÁG

Másfél hónap múlva elkészül az egységesített kereskedelmi törvénykönyv

Az értékpapirokról és kötvényekről szóló törvényjavaslatot összhangba kell hozni a genfi konvencióval

Bucuresti - Bukarest, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). A parlament tavaszi szessziójának egyik utolsó ülésén Iunian igazságügyminiszter egy törvényjavaslatot nyújtott be az értékpapirokról, valamint a kötvények és szerződések új szabályozásáról. A javaslat letárgyalására már nem volt idő és így annak megszavazása a következő ülészakra maradt.

Időközben Genfben befejezte munkálatait az a bizottság, amely azon dolgozott, hogy egységesítse az értékpapirokra vonatkozó nemzetközi törvényhozást, azzal a céllal, hogy egész Európában egységes típusú értékpapirokat lehessen forgalomba hozni, egységes jogi eljárás mellett. Miután a román kormány hozzájárult a genfi határozathoz, Iunian kényte-

len volt a már beterjesztett javaslatot átutalni a törvényelőkészítő bizottsághoz, hogy azt összhangzába hozza a Genfben elfogadott alapelvekkel. A bizottság, amely nemrég kezdte meg újra a tevékenységét, most dolgozik a javaslat végleges megszövegezésén. Még egy nagy munkán dolgozik jelenleg a törvényelőkészítő bizottság: a kereskedelmi kódex egységesítésén. Mint ismeretes, az új kereskedelmi törvénykönyvnek egy tervezete már hónapok óta készen van, de a kodifikátorok azt akarják, hogy az új kódex minél tökéletesebb legyen. Erre való tekintettel, mielőtt kinyomtatnák, a törvénykönyv megalkotására kiküldött bizottság most még egy utolsó revíziót csinál. A revízió legfeljebb másfél hónapig fog tartani és ha befejezik, azonnal kinyomtatják a régi román, a volt osztrák-magyar és orosz kereskedelmi törvénykönyvekből egye-

sitett új kereskedelmi kódexet. A már kinyomtatott szöveget megküldik az összes érdekelt csoportoknak, a szakmai szervezeteknek, a kereskedelmi kamaráknak, az egyetemeknek és a törvényszékeknek, hogy megvitassák és a közigazgatási élet reális szükségleteinek megfelelő módosításokat javasoljanak. Illetékes körökben azt hiszik, hogy ilyen módon lehetséges lesz az új kereskedelmi kódexet még a következő parlamenti szesszióban megszavaztatni. A kereskedelmi kódex egyes részei már most is életben vannak. Így például az új biztosítási törvény, a kényszerjegyzési törvény és esetleg az új banktörvény is előbb fog életbelépni. A törvényelőkészítő bizottságnak egyébként szilárd meggyőződése az, hogy az egységes kereskedelmi törvénykönyv siettetni fogja az általános gazdasági válság megoldását.

te an
műhely
tűz
minden éghető
oltók precíz és
égül lokalizál-
eller és Molnár
ajdonosok éle-
ntették ki érté-
a tűz, miután
zet védte.
se után megje-
natóságok kép-
ész. Hatiegan
valamint Dra-
zokreke menő tö-
ok pokoli játé-
eller és Molnár
biztosítva volt.
megindult a
megállapítá-
TT ELKÖVE-
G TETTESE
A BERLINI
itteni bűnügyi
a 23 éves Willy
zenzációs vallo-
négy évvel ez-
a 18 éves Gert-
a taszitotta, aki
lomása szerint
volt szó, hogy
követnek el. O-
bta, amikor an-
szüdelmet látta.
osság elköveté-
tőztatták.
Newyorkból je-
állambeli Lexing-
merikai per folyt
felüli hölgy volt
perelte, miután
jegyesség után
alább nőt vett fe-
sok kijelentette.
ldogság esztendői
zer csókot kapott
zesen 100.000 dol-
lárkonként 25 centet
án a bíróság egy-
meg a csók árát
ollár kártérítésre
akában a bírónak
ie csók-ügyekben.
pini szigeteken is.
a egy Alfredo Co-
roság 100 dollárra
yt megcsókolta, aki
sította vissza a tá-
letében bizonyára
a százdolláros
ulságosan magas-
ebbezt. A felső
nban még többre
lláros kártalaní-
hónapi fogház-
Alfredo Corasra.
ylátszik humánu-
zás közben ugyan
alagutba ért, egy
kolta a fülkéjében
véletlenül az ölébe
nta tettét, mert
amadt, megállapí-
ő nő nem volt ott.
ztogatták. A bíró-
sinos férfit és az
mellett látta, meg-
talemberen és a
llárban állapította
an viszont egy asz-
lított férje ellen-
okolozó trmészetű-
etés nehéz problé-
miután a férj beis-
t. A bírák azonban
nősképpen lelemé-
kértőket rendeltek
ítására, hogy hány
a elesattanni a há-
szakértői vélemény
k az ítéletet: Esze-
z csók nem sok, ké-
érj nem szorítható

Phoenix

Életbiztosító Társaság

Alapított 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: **București, Bulev. Elisabeta No. 16.**

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: **Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.**

Bukovinai és besszarábiai vezérképviselő: **CERNĂUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.**

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A társaság fejlődését az utóbbi 20 évben a következő számok mutatják:

Év	Biztosítási állomány	Díjbevétel	Biztonsági alapok
1913	K 224,887.549	K 9,733.268.07	K 60,502.808.81
1924	S 430,944.943	S 27,541.688.77	S 53,051.954.77
1925	" 655,028.355	" 37,693.246.18	" 77,037.672.54
1926	" 1,079,703.694	" 49,481.752.88	" 149,308.416.44
1927	" 1,399,431.738	" 63,691.607.36	" 192,368.487.51
1928	" 1,787,935.715	" 85,477.026.47	" 242,111.271.97

1929 év végével a biztosítási állomány **kétezerkétszázmillió schilling, a díjbevétel pedig százhuszonötmillió schilling**

BIZTONSÁGI ALAPOK
háromszázmillió schillinget tettek ki

A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrahi több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuţi, Chişinău, Medias, Oradea, Sătmăr, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. **A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.**

„Steaua Romaniei”

Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

Erdélyrészi főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tűz, úveg- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági, automobil-, géptörés-, szállítmény-élet és népbiztosításon.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseletek az egész országban

Október 9-re összehívták Bukarestbe az állatkiviteli szindikátusok országos szövetségének alakuló gyűlését

Kolozsváron tegnap még a szindikátusok székhelyéről és körzetéről vitatkoztak az érdekeltek — Mi lesz a kolozsvári szindikátussal?

Cluj-Kolozsvár, szeptember 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi állatkivitel és kiviteli krízisét a szindikátusi kényszer sem tudja megoldani, vagy legalább is enyhíteni. Eredeti terv szerint már szeptember 15-től kezdve nem lett volna szabad külföldre előállatot eladni másnak, mint valamelyik szindikátus tagjának. Csak hogy a szindikátusok körül még ma sincs rend.

Különösen hátrányos és sérelmes helyzetben vannak a kolozsvári és a Kolozsvár környékén élő állatexportőrök, akiket egyszerűen a nagyvárad szindikátus hatáskörébe soroltak be.

amikor Temesvárnak, Brassónak, Szatmárnak és Dévának külön szindikátusa van. A kolozsmezei exportőrök fel is irtak a földművelésügyi minisztériumhoz és kérték, hogy Kolozsvár külön szindikátust kapjon. Válasz helyett a közlekedésügyi minisztérium utasította a tartományi igazgatóságot, hogy a szindikátusok székhelyének és területének megállapítása ügyében hívja össze a területén működő mezőgazdasági kamarákat, állatkivitelészeket és állatexportőröket értekezletre.

Negruti agrárvezérinspektor elnöklése alatt tegnap folyt le az iparkamarában az értekezlet, amelyen a vezérfelügyelő közölte a földművelésügyi minisztérium határozott kívánságát, hogy a tartományi igazgatóság területén minél kevesebb szindikátus alakuljon, mert a tulsok szindikátus megerősíti az állatkivítelt.

Az elnöki megnyitó után, amelyben Negruti vezérinspektor felhívta a jelenlevőket, hogy terjesszék elő kívánságukat, Szatmár, Brassó és Hunyad megye delegátusai bejelentették, hogy ők már megalakultak. A kolozsváriak kijelentették, hogy ragaszkodnak a külön szindikátushoz és pedig Kolozs, Torda, Szamos, Marostorda és Beszterce-naszód megyékkel. A szamosmezeiek delegátusa közölte, hogy ők már Szatmárhoz csatlakoztak.

Maros megye delegátusa viszont azt kérte, hogy Marosvásárhelyen külön szindikátust állítsanak fel, mintán a legtöbb élőállatot ebből a megyéből exportálják.

Alsófehér megye képviselője azt jelentette ki, hogy elvben a dévai szindikátus mellett foglal állást, de ha Nagykovács, vagy Maros megye külön szindikátust kapna, akkor szívesen csatlakozna ahhoz, ha a szindikátus székhelyét Gyulafehérvárra helyeznék át.

Miután az ellentétes kívánságokat közös nevezőre hozni nem lehetett, Negruti inspektor indítványára elhatározták, hogy az összes érdekeltek október 10-én Kolozsváron ismét összeülnek és akkor véglegesen döntenek a szindikátusok székhelyének és területének kérdésében.

Ezzel a határozattal azonban ellentétben áll a bukaresti Argus legújabb számának az a híradása, hogy a minisztertanács a következő exportszindikátusok működését engedélyezte: Temesvár, Nagyvárad, Szatmár, Brassó és Csernovic. A minisztérium intézkedésére ezeknek a szindikátusoknak a képviselői október 9-én Bukarestben összegyűlnek, hogy megalakítsák a szindikátusok központi szövetségét.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy egyes lapok jelentése szerint az osztrák kormány állítólag betiltotta volna a Romániából való állatbevitelt. A földművelésügyi minisztérium ennek a híradásnak a cáfolataként azt közli, hogy az osztrák kormány az érvényben lévő törvényes rendelkezések értelmében automatikus módon eltiltotta azoknak a román élőállatoknak a bevitelét, amelyek valamely járványos betegség által zárolt, vagy az ilyen vidékekkel szomszédos járásokból származnak.

Törvényjavaslat készül a szakmai bíróságok működéséről. A munkaszervezőkéről szóló törvény megszavazásakor a törvény készítője kifejtette, hogy annak alkalmazását csak speciális békéltető bíróságok felállításával látja biztosítottnak. Ez indította a kereskedelmi és iparkamarák országos szövetségét, hogy megfelelő törvényjavaslatot dolgozzon ki ebben az értelemben. A javaslat elsőfokú speciális bíróságokat tervez a munkaadók és a bérmunkások egyenlő képviselete alapján, egy hivatásos bíró elnöklése alatt. Ezeket a békéltető bíróságokat a helyi szükségletek szerint fogják felállítani és a munkakamarák mellett fognak működni. Ez a javaslat, ha törvényerőre emelkedik, orvosolni fogja a kisiparosoknak egy régi sérelmét, az elvégzett munka kifejtésének biztosítása tekintetében, amely ugyanesak a szakbíróság elé fog tartozni.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

Színház—Mozi

Kritika a filmkritikákról

Néhány évvel ezelőtt még irodalmi blaszfémának tekintették a filmkritikát, melyet azóta illetékesek, illetéktelenek, írók és nem írók, komoly kritikusok és kritikához és különösen pedig filmkritikához nem értők nap-nap után gyakorolnak.

A napilapokban állandó rovat helyét tölti be a filmkritika és a film-bíráli cézári kegyetlenséggel végzik ki a legtöbb esetben a bemutatásra kerülő filmujdonságokat. Ritkán történik meg, hogy egy-egy filmkritikus az elismerés meggyőződéses hangján mondja el véleményét a filmről, amelyek között ma már mégis csak több jó akad, mint rossz!

A filmkritika fellépése éppen annak a bizonyossága, hogy a filmkultúra az utóbbi esztendő alatt irodalmi és művészi értéket produkál. Ennek ellenére a filmkritikusai olyan fölénytel és bizonyos foku lekiesinyléssel törnek pálcát a filmek fölött, mintha a kinematográfia még mindig vásári, circuszi szórakozás volna.

A kritika célja a hibák felsorakoztatása mellett az oktatás, a nevelés. Semmi kétség: a film a mai forrongó állapotában nagyon is rászorul a kritikára, ez azonban legyen jóakaratu. A filmkritika mutasson rá a film gyöngességére, de ugyanakkor fejtse ki, hogy ezek az erőltet momentumok miképpen lehetnének elkerülhetők. A filmkritika, mint minden kritika legyen szigorú, de tárgyilagos és végső céljál a korrekciót tűzze ki.

A film új műfaj és mint ilyen, támaszra van szüksége. A film legjobb támasza lehetne a filmkritika, ha gyakorlati közlő legelőbbben nem helyezkednének a lenézés és okatlan fölénykedés álláspontjára.

Filmkritikusnak lenni nehéz. A film az irodalom, a művészet és technika minden ágát felöleli. Éppen ezért a filmkritikusoknak járatosnak kell lenniök a filmtechnika szövevényes labirintusaiban, azonkívül irodalmi és művészi felkészültséggel is kell rendelkezniök.

A filmkritikusnak ismernie kell a film történeti fejlődését, mert csak így tudja értékelni azokat az eredményeket, amelyeket a film a huszméteres bohózatától a sokezer méteres történelmi filmekig produkált és produkál.

A film mai nivója nem fél a kritikától, ha az őszinte, jóakaratu és hozzáértő. A filmkritika külföldön tekintélyes és nagy sullyal esik latba, filmeket végez ki és emel sikerre. A külföldi filmkritika azonban komolyan és szakavatottsággal bírálja a filmeket. A román és a magyar filmkritika, egy-két eset kivételével, még nem ért el arra a magaslatra, amelyet a film joggal megkövetel és amely hitelt és komolyságot kölcsönöz kritikusanak.

A fölényes hang nem kritika. A lebecsülés még nem jelent szakzszerűséget. Az ellenzékeskedés még nem kritika. Egy-egy hozzáértő megjegyzés több kritikai tudást árul el, mint a cinikus hang, amely nélkülözi a konkrét megjegyzéseket.

A filmkritikák mai kaoszában itt-ott megszólal egy hang, amelynek elemlyülésében, analizálásában több kvalitás ütökzik ki, mint a többi filmkritikusok zömének dadogásából és foghegyről való lesajnálkozásából. Ezek a néha napján jelentkező essay-értékű filmkritikák a film igazi támaszai, jóbarátai, akik valóban előreviszik a filmkultúrát és komoly részesei azoknak az eredményeknek, amelyek a film produkál.

A KÖNYVPIAC SZENZÁCIÓJA
INFANTERISZT SVEJK. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN.

A Román Opera műsora

Szerdán, október 1-én: Alarcosbál.
Pénteken, október 3-án: Szevillai borbély.

Vasárnap, október 5-én délután: Mártha.

Hétfőn, október 6-án: Szünet.

Szerdán, október 8-án: Tosca.

Pénteken, október 10-én: Sámson és Delila.

Vasárnap, október 12-én este: Zsidónő

Szerdán, október 15-én: Parasztesület és Gianni Schicchi.

Pénteken, október 17-én: Bolygó hollandi.

Vasárnap, október 19-én: Szöktetés a szerájból.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Az előadások október hónapban este 9 órakor kezdődnek.

Csütörtök éjjel fél 11 órakor Forró Pál konferencé estje. Olesó nyári hely-árak. Sorozatszám: 5.)

Szombaton, október 4-én este 9 órakor ünnepi megnyitó előadás: „Az ember tragédiája. (Uj betanulással, új szereposztással, új rendezéssel, Földényi László szerződött tag bemutatkozása. Poór Lili vendégfellépésével. Rendes hely-árak. Napi bérlet 1. sz. A. Sorozatszám: 5.)

Vasárnap délután fél 3 órakor: „Huzd rá cigány”. (Operett, mérsékelt hely-árakkal. Kondor Ibolya, Kaszab Anna, Betegh Bébi, Tompa, Ihász, Réthely fellépésével.)

Vasárnap délután fél 6 órakor mozielőadás 10 és 20 lejes hely-árakkal.

Vasárnap este 9 órakor: Az ember tragédiája. (Napi bérlet 1. sz. B. Sorozatszám 8.)

Hétfőn este 9 órakor: A fruska. (Uj donság. Napi bérlet 2. sz. A — Sorozatszám: 10.)

Kedden este 9 órakor: Viktória. (Operette újdonság. Nador Jenő szerződött tag bemutatkozása. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Réthely Ödön, Komár Julis fellépésével. Napi bérlet 2. sz. B — Sorozatszám: 11.)

Szerdán este 9 órakor: Viktória. (Napi bérlet 3. sz. A — Sorozatszám: 12.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA

Szerdán 3, 5, 7 és este 9 órakor: „Dal a boldogságról”.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

SZERDA, OKTOBER 1.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12:30: Hírek. Grammfón. 17: Zenekar. — 17:10: Hírek, időjelzés. 18: Rádióegyetem. 19: Énekkar. 21:15: Csellójáték.

Budapest. 9:15: A m. kir. 1. hovédgyalozezred zenekarának hangversenye. Réh: Pusztai hangok — induló. Ziehrer: Szerlem. Donizetti: Don Pasquale. Csajkovszky: Jolanthe. Bar-

na: Emlékezés Blaha Lujzára. Thiele: Egyiptomi szvit.

9:30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12:05: A Mándits szalonzenekar hangversenye. Translateur: A bécsi Práter élete. Komzak: ABC — operagyveleg. Rob. Katscher: A csodabár.

Buday Dénes: Valse Doraine.

12:25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2:30: Hírek.

3:30: Morse-tanfolyam.

4:10: Maross Pál okl. vegyész-mérnök előadása: A mérgezésről.

4:45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Herold Gyula novellái: Pap Demeter. Emberek vagyunk. Felolvassa: Radó Árpád.

5:30: Az Első Budapesti Citerakör hangversenye. Chronak: Vidám induló. Hladky: Nefelejts. Kattinger: A vadász reggeli dala. Hammer: Trieszti emlék. Üres fészek. Huber: Hü barát. Chormak: Induló.

6:10: Olasz nyelvoktatás.

6:45: Hangverseny. Scarlatti: Pastorale. Beethoven: Rondo a capriccio. Schumann: Widmung. Schubert: Standchen. Chopin: Scherzo — ciszmoll. Brahms: Auf dem Kirchhof. — Marx: Japanisches Regenlied. Grieg: Solveigs Lied. Verdi—Liszt: Rigoletto. Reger: Waldeinsamkeit.

8: Színműelőadás a Studióból. „Az aranyasszony”.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye a Britannia szal-lóbból.

Bécs. 19:35: Zenekar.

Berlin. 21:10: Bruckner: IV. szimfónia.

Lipsee. 20: Donizetti: Don Pasquale c. vigeroperája.

Riga. 18:30: Csajkovszky: Pique dame c. operája.

Prága. 20: Szimfónikus hangv.

CSÜTÖRTÖK, OKTOBER 2.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12:30: Hírek, időjárás, grammfón. 16: Zenekar. 17:15: Hírek, időjárás. 17:30: Zenekar. 18: Rádióegyetem. 19: Grammfón. 20: Szimfónikus hangv. 20:30: Felolvasás. 20:45: Operaáriák. 21:15: Hangv. 21:45: Hírek.

Budapest. 9:15: A rádió házikvartettjének hangversenye. Erkel: Bánk bán — ábránd. Micheli: Angelus. Delibes: Passeped. Joh. Strauss: Kerin-gő-egyveleg. Farnos E.: Fekete leány. Coates: Miniatur szvit. Rollins: Jó éjt. Petri Jenő: Hawaii keringő. Lelio della Piatre: Notturmo blues. Hugh-Fields: Baby.

9:30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12:05: Hangverseny. Bach: G-dur szvit szóló-gordonkára. Liszt: Mefisz-

tó-keringő. Stefániai: Vidalita. Kreisler: Polchinellet. Fauré: Sicilienne. — Hubay: Két büvész. Chopin: B-moll scherzo.

12:25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2:30: Hírek, élelmiszerárak.

3: Piaci árak, árfolyamhírek.

4: Rádió Szabad Egyetem. (Az iskolánkülvüli népművelés rádióelőadása. Kómüves Kelemen balladája Szabó Ferenc feldolgozásában. Dr. Szöllössy Alfréd min. titkár előadása: „Fellebbvitel a közigazgatásban”. Négy magyar népdal Szabó Ferenc feldolgozásában. Két magyar népdal Mocár Gyula feldolgoz.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

5:10: A m. kir. földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata. Székács Elemér gazdasági főtanácsos: „Időszaki gazdasági tanácsadó”.

6: Grammfónhangverseny. Wagner: A walkürök dala. Mozart: A varázsfuvola — Az éj királynője áriája. — Bizet: A gyöngyhalászok. Tosti: Aprile. Rimsky—Korsakow: Hindu dal. Donizetti: Lammermoori Lucia. — Puccini: Pillangókisasszony. Massenet: Werther — ária. Beethoven: VIII szimfónia-részlet.

6:40: Györirasi tanfolyam.

7:25: Angol nyelvoktatás.

8: Cigányzene.

8:45: Munkásdalegylet hangv.

9:35: Lengyel Menyhért felolvasása.

10:15: A honvédgyalozezred hangversenye.

11:20: Jazz.

Bécs. 19:35: Zenekar. 21: Olszewska Mária dalestje. Handel, Brahms, Bizet, Meyerbeer művei. 22: Kürt és zongoraszonáták.

Berlin. 20: Verdi: Rigoletto című operája.

Hamburg. 20: Grammfónkabaré.

Stuttgart. 21:15: Filharmonikus hangv. Franch: D-moll szimfónia. — Reger: Változatok egy Mozart témára.

Varsó, Kattovic. 15: Hangv. Zongora és cselló.

Poznan. 20:30: Szólisták hangv.

Prága. 20:15: Rádiózenekar. — 21: Mandolin és gitárzene.

Brünn. 21:40: Lengyel szerzők művei.

Osló. 20:30: Kamarazene. Beethoven: C-moll trió. Smetana: Trió.

Toulouse. 20: Karének.

XIII EVF Cluj — K október 5391

As Uj Kelet és bánati

Cikkeink u forrás meg

Kéziratokat és megörzést

Ünnep

Komor fer népre a szom hakippurim, az itélet és az a zsidó-sorsok Nem hiába ne szombatok szo pet, mert az er király az ünn trónoló, félelm nusához minde érzésekkel eme ságos, nehéz eljut Jom-ki

A zarándokla tével kezdődik szelicha imákl között elérkez kezes napja, elseje, amikor tulni igyekszil ban még korá végére. Most tiz napja, az nagy kálvária zsidó minden tisztulásra k kevesebb büni jomkippuri it is lezárulnak könyvének lap

Nincs még tradíciónak, a pektussal öve Jom-kippurt. eldobott zsidó ballasztot, ha tot, ha eldobt parancsait, h ezerszálu szövt tart egyet, am és talán nem Jom-kippurt.

zsidót már es köt össze a z maga is elég tartsa és konz nép számára.

erős ez a szá tudják elszak szakadtak má zsidó templo ne lehetne lát akik bár má fordítottak a kippur szents nekülni, az e sége vissza-v templomok fo ja öket a zsid király ez a szent és sé ellen lázadni sem mer.

Es mégis, pur igazi lét Nem az itélet telésben, hanc bocsátásban. ünnep: engesz amikor a zsid embertársai a gög és elb egyformán k gyunk az U rettegünk az gyan hordhat szut mások e oly félve istoni sors ha ellened, boosz

Figyelem! Zalogházi árverés október hó 6-án Cal. Victoriei 16. és 25. számok alatt. Az árverés napján ujitani nem lehet. — Az igazgatóság.

Eladó egy hálóberendezés, gyerekbikikli, gyerekágy, állótükör, nagy Singer varrógép és több apróbb dolgok. Kos-sut L. ueca 31.

53 éves jól konzervált konfekciós szabó és szabász vagyok, románul, németül, magyarul perfektül beszélek, oly állást keresek, ahol a napi szabóságot is szak-szerűen elvégzem, vásárookra is elme-gyek, elsórangu eladó vagyok. Cim: Hirsch Cluj, Györgyfalvi ut 44/a.

Szerény igényű, szolid nő gazdaasz-szonynak felvétetik azonnalra. Érdek-lődni Barla mérnök, Fötér 5.

Magyar és román nyelvet bíró, gép-írásban járta komoly leány irodai állást keres „Szerény igényű” jelígre.

Kiadó szoba, konyha, speiz. Krizhai ueca 60. Értekezni Ernster vendéglő-ben.

250.000—500 ezer lei tőkével betársul-lást, vagy üzletet keresek. Ajánlatok „Kereskedő” jelígre a kiadóba kéret-nek.

Hirdessen az Uj Keletben

Iskolák! Szülők! Tanítók!

Megjelent a Stengel-féle

KOLJEHUDA ALEF-BET

HÉBER-ROMÁN SZÖVEGGEL

Brief Dávid átdolgozásában

Ára 35.— lej

Kapható:
Az UJ KELET könyvosztályában, Cluj